БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 83 (17.076). • 11 апрель 1978 йил, сешанба • Баҳоси 2 тийин.

ҲАМИША ХАЛҚ БИЛАН БИРГА

Совет халқининг ҳаёти ва меҳнати, унинг қўлга киритаётган муваффақиятлари ва зафарлари Коммунистик партиянинг жуда катта ҳар тарафлама фаолияти билан чамбарчас боғланган. Жамиятимиз оғишмай олға қараб борган сари мамлакатимиз ишчилар синфининг, барча меҳнаткашларининг сиёсий раҳбари сифатида Коммунистик партиянинг роли тобора ошаверади. Партия сиёсатининг донишмандлиги ва реаллиги, унинг шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашларининг ижодий куч-ғайратини коммунистик қурилишнинг конкрет вазифаларини ҳал этишга йўналтира олиш қобилияти социалистик жамият ривожининг ҳозирги босқичида янги куч билан намоён бўлди.

КПСС XXV съезди илгари сурган вазифаларни амалга ошириш учун кураш партия билан кўп миллионли оммани бир-бирига янада кўпроқ яқинлаштирди, иноқлаштирди. Партиянинг ишчилар, колхозчилар, зиёлилар билан чамбарчас алоқаси ҳозирги вақтда ҳар қачонгидан кўра мустаҳкам ва чуқурдир. Ривожланган социализмнинг сиёсий системасида КПССнинг раҳбарлик мавқеини қонун билан мустаҳкамлаб берган СССР Конституцияси меҳнаткашларни ўзининг жанговар авангарди теварагига янада жипслаштиришга ёрдам беради.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг Сибирь ва Узоқ Шарқ шаҳарлари бўйлаб қилган сафари чоғида меҳнаткашлар билан учрашувлари партия билан халқнинг мустаҳкамланиб бораётган бирлигининг ёрқин кўринишларидан бири бўлиб қолди. БАМ қурувчилари, Комсомольск-Амур, Красноярск, Иркутск корхоналарининг ишчилари билан, бир қанча ўлкалар ва областларнинг партия-хўжалик активлари билан, Совет Армияси ва Флоти жангчилари билан бўлиб ўтган бу учрашувлар ва суҳбатлар мамлакатда ғоят қизғин маъқулланиб кутиб олинди. Бу учрашув ва суҳбатлар раҳбарнинг омма билан алоқасида ўзаро ишонч, ўртоқлик, ҳурмат, чинакам партиявийликнинг янги ажойиб ифодаси бўлди.

Халқ билан мустаҳкам бирлик, унга доимо бевосита мурожаат қилиш — жаҳонда биринчи социализм мамлакати ғалабаларининг илҳомчиси ва ташкилотчиси бўлган партиянинг куч манбаидир. Ғалабаларга эришаётганлигимизга партия билан Совет ҳокимиятининг бевосита меҳнаткашларга мурожаат қилаётганлиги, «Нима учун бир пайтда совет ишининг бир томонига бутун куч билан зўр бериш, иккинчи бир пайтда бошқа бир томонига бутун куч билан зўр бериш зарур бўлиб қолганлигини оммага тушунтириб бера билишидир; навбатдаги энг муҳим вазифага бутун куч-қувватни революцион бир қатъият билан қаратиб, оммада ғайрат, қаҳрамонона ҳаракат, юксак шижоат қўзғатабилишидир», деб уқтириб ўтган эди В. И. Ленин.

Партия, унинг Марказий Комитети коммунистик қурилишнинг катта ва мураккаб проблемаларини ҳал этар экан, Лениннинг ана шу васиятларига амал қилиб, ҳамиша меҳнаткашларга, уларнинг ақл-идрокига, билим ва тажрибасига, юксак гражданлик онглилигига мурожаат қилади. Зотан, шундай ҳар бир мурожаат омманинг меҳнат ғайратини ва сиёсий активлигини янада кучайтириб юборади. Масалан, «1978 йил планини тўла ва ошириб бажариш учун социалистик мусобақани авж олдириш ҳамда ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини ошириш учун курашни кучайтириш тўғрисида» КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг Мактуби катта сафарбар этувчилик ролини ўйнади. Ижтимоий ҳаётнинг энг муҳим масалалари тўғрисида халқ билан маслаҳатлашиб олиш — партиянинг ажойиб традицияси бўлиб қолди. Партиянинг ҳар бир қарори сиёсатда, ташкилотчилик ва ғоявий-тарбиявий ишлар соҳасида қўйган ҳар бир қадами меҳнаткашларнинг манфаатларини назарда тутади, бу тадбирлар партия билан халқ бирлигини янада мустаҳкамлашда, халқнинг партияга бўлган ишончи бундан буён ҳам янада мустаҳкам бўлишига қаратилгандир.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг Сибирь ва Узоқ Шарқ меҳнаткашлари ҳамда партия-хўжалик активи ҳузурида сўзлаган нутқлари худди ана шундай муайян мақсадни кўзда тутади. Л. И. Брежневнинг маслаҳатлари ва мулоҳазалари омма ўртасида хўжалик, ташкилотчилик ишларини ҳам, шунингдек тарбиявий, ғоявий-сиёсий ишларни ҳам такомиллаштириш учун катта принципиал аҳамиятга эгадир. «Биз сакрашларга, узилишларга йўл қўймай, бир маромда ишлашни ўрганишимиз керак, — деди Л. И. Брежнев Иркутскда сўзлаган нутқида. — Бу талаб ҳар бир партия ташкилоти, ҳар бир меҳнат коллективи турмуши ва фаолиятида асосий мезон бўлиб қолиши лозим. Мен узилишларсиз ишлаш керак деганимда тарбиявий ишларни ҳам назарда тутяпман. Баъзан ишчилар билан, бригада билан дилкаш суҳбат қилиш ишни амалий ташкил этишда уларга ёрдам бериш керак бўлади».

Бу тавсиялар ва кўрсатмалар барча партия ташкилотлари зиммасига катта вазифалар юклайди. Омма билан алоқанинг бундан кейин ҳам мустаҳкамланиши биринчи навбатда уларга боғлиқ. Партиянинг негизи бўлган юз минглаб бошланғич партия ташкилотлари халқ ичида, у билан бирга ҳаракат қиладилар. КПСС XXV съездида уқтириб ўтилганидек, бошланғич партия ташкилотлари ўз фаолияти билан партиянинг сиёсатини омманинг жонли ижоди билан, иқтисодий ва маданий қурилишнинг олдинги марраларида хўжалик-сиёсий ва ғоявий-тарбиявий вазифаларни муваффақиятли бажариш билан қўшиб олиб боришга ёрдам беради. Коммунистларнинг бурчи — ўзининг авангардлик ташкилотчилик ролини янада активлик билан бажаришдан, ҳар бир коллективнинг жон-дили ва етакчи кучи бўлишдан, шу коллективда аҳиллик билан ишлаш ва ижодий изланиш вазиятини вужудга келтириш кишиларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялаш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилишдан иборатдир.

Партия меҳнаткашлар билан бевосита алоқада бўлишга катта аҳамият бериб, омманинг манфаатларини, кайфиятини, талаб-эҳтиёжларини чуқур билишни раҳбар кадрлардан, барча коммунистлардан талаб қилмоқда Бу эса кишилар билан доимо алоқада бўлишни тақозо қилади. Баъзи маҳаллий раҳбарларнинг меҳнаткашлар билан, жумладан, ишчиларнинг йиғилишларида учрашишдан ва бевосита гаплашиб олишдан бош тортишларига бепарволик билан қараш мумкин эмас. Раҳбар кадрларнинг сиёсат ва практикага доир муҳим масалалар юзасидан омма ўртасида мунтазам чиқиб туришларини таъминлаш керак. Партия ташкилотлари омманинг овозига, меҳнаткашларнинг мактубларига, уларнинг қимматли мулоҳазалари ва таклифларига ҳурмат билан қарашга қатъият билан эришишлари, принципиал танқид ва ўз-ўзини танқидни қўллаб-қувватлашлари ҳамда ривожлантиришлари лозим. Кишиларнинг ижтимоий-сиёсий ва меҳнат активлигини кучайтириш учун социалистик демократиянинг барча имкониятларидан фойдаланиш муҳим вазифадир.

Омма билан бирга, оммага бош бўлайлик! Партия ташкилотларининг ва уларнинг раҳбар органларининг, барча коммунистларнинг фаолиятида ленинча принцип ана шундан иборат. Бу принципнинг амалда турмушга татбиқ этилиши КПССнинг ғоят юксак обрў-эътиборга эга эканлигининг асоси бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. Бизнинг партиямиз ҳамиша халқ билан, беш йилликнинг, бунёдкорлик планларининг тақдирини ҳал этувчи кишилар билан биргадир. Партиянинг олиб бораётган ички ва ташқи сиёсатини қизғин қўллаб-қувватлаётган, унга чексиз ишонаётган ва ҳамиша партия кўрсатган йўлдан бораётган халқнинг манфаатлари партия учун энг муҳим нарсадир. Партия билан халқ бирлиги коммунизм қурилишида янгидан-янги ғалабаларга эришишнинг мустаҳкам гаровидир.

[«ПРАВДА»нинг 1978 йил 10 апрелдаги бош мақоласи].

Мирзамиддин Исақулов яқинда Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган шарафли номга сазовор бўлди.

Гулистон районидаги «Ўзбекистон» колхозида карвонбошилик қилаётган М. Исақулов бошлиқ бригада баҳодирлари чигит экишни тугаллаш арафасида турибди. Улар бу йил 150 гектар ерда деҳқончилик қилиб, гектаридан 50 центнердан пахта йиғиб-териб олишмоқчи.

Қаҳрамон бош бўлган коллективдан ибрат олиб унумли меҳнат қилаётган Малик Абдураимов, Раҳмат Аҳмедов, Саид Эгамбердиев ўртоқлар бошлиқ бригадалар ҳам юксак марраларни кўзлаб чигит экишни жадал давом эттираётирлар. «Ўзбекистон» колхози бўйича бу йил 1650 гектар ерга барака уруғи қадалади ва пландаги 27 центнер ўрнига гектаридан камида 30 центнердан «оқ олтин» териб олинади. Хўжалик пахтапарварлари ана шу мақсад йўлида дала ишларини кун сайин қизитаётирлар. СУРАТЛАРДА: (юқоридан пастга). Социалистик Меҳнат Қаҳрамони М. Исақулов ва унинг бригадаси далаларида чигит экиш пайти.

А. Тўраев фотолари.

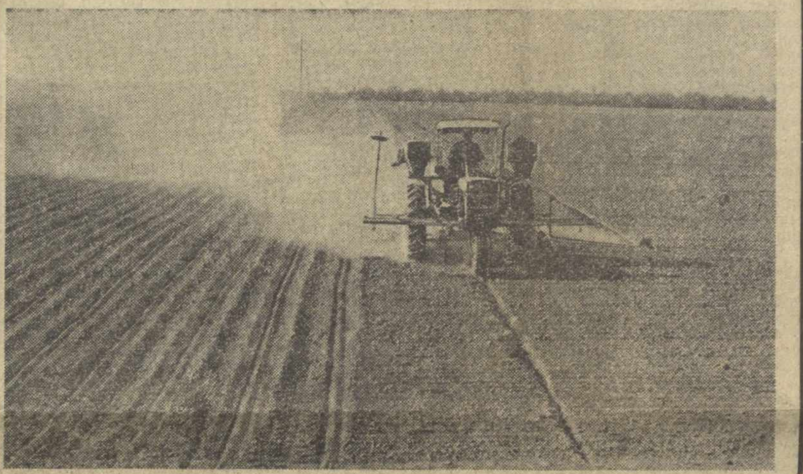

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ МОСКВАГА ҚАЙТИБ КЕЛДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев Сибирь ва Узоқ Шарқ шаҳарларига қилган сафаридан кейин 9 апрель куни Москвага қайтиб келди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР мудофаа министри Д. Ф. Устинов, СССР Ҳарбий-Денгиз Флоти бош қўмондони Совет Иттифоқи флоти адмирали С. Г. Горшков, КПСС Марказий Комитетининг бўлим мудири Л. М. Замятин Л. И. Брежнев билан бирга Москвага қайтиб келишди.

Аэродромда ўртоқ Л. И. Брежневни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. А. Громико, А. Н. Косигин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, М. А. Суслов, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидатлар Г. А. Алиев, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, М. С. Соломенцев, К. У. Черненко, КПСС Марказий Комитетининг секретарлари И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, Я. П. Рябов, К. В. Русаков, КПСС Марказий Комитетининг аъзолари Б. П. Бугаев, Г. С. Павлов, Н. А. Тихонов, Г. Э. Цуканов, Н. А. Шчелоков, КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидатлар А. М. Александров, С. К. Цвигун, Г. К. Цинев, В. М. Чебриков, КПСС Марказий ревизия комиссиясининг аъзоси А. И. Блатов, СССР министри И. Г. Павловский кутиб олдилар.

(ТАСС).

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ ВЛАДИВОСТОКДАН ЖЎНАБ КЕТДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев 9 апрель куни Владивостокдан Москвага жўнаб кетди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР мудофаа министри Д. Ф. Устинов, СССР Ҳарбий-Денгиз Флотининг бош қўмондони, Совет Иттифоқи флоти адмирали С. Г. Горшков, КПСС Марказий Комитетининг бўлим мудири Л. М. Замятин ҳам у билан бирга жўнаб кетдилар.

Аэродромда ўртоқ Л. И. Брежневни КПСС Приморье ўлка комитетининг биринчи секретари В. П. Ломакин, ўлка ижроия комитетининг раиси Д. И. Карабанов, ўлка партия комитети бюросининг аъзолари, Қизил Байроқ орденли Узоқ Шарқ ҳарбий округи қўшинларининг қўмондони армия генерали И. М. Третьяк, Қизил Байроқ орденли Тинч океан флотининг қўмондони адмирал В. П. Маслов самимий кузатиб қолдилар.

Леонид Ильич Брежневни аэропортда Узоқ Шарқ меҳнаткашларининг намояндалари сидқидилдан табрикладилар.

Самолёт Москвага қараб йўл олди.

(ТАСС).

Халқларнинг қардошлик оиласида

10 апрель куни Кремлда тўққизинчи чақириқ РСФСР Олий Советининг навбатдан ташқари еттинчи сессияси очилди.

Депутатлар **Л. И. Брежнев, А. А. Громико, А. Н. Косигин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, Г. В. Романов, М. А. Суслов, Д. Ф. Устинов, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, К. У. Черненко, И. В Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, Я. П. Рябов** ўртоқларни гулдурос, давомли қарсаклар билан кутиб олдилар.

Сессиянинг қуйидаги кун тартиби тасдиқланади:

Россия Совет Федератив Социалистик Республикасининг Конституцияси (Асосий Қонуни) лойиҳаси тўғрисида.

РСФСР Олий Советининг РСФСР Конституцияси лойиҳасини тайёрлаш комиссияси раиси, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат М. С. Соломенцев доклад қилди.

Докладда ва депутатларнинг нутқларида шу нарса таъкидлаб ўтилдики, РСФСР Конституциясининг лойиҳаси мустаҳкам ғоявий-назарий ва ҳуқуқий пойдеворга таянади. Иттифоқ Конституциясининг ғоялари ва принциплари лойиҳага асос қилиб олинган бўлиб, унда бутун совет халқининг якдил иродаси ифода этилган, совет кишилари бир неча авлодининг тарихий тажрибаси ва коллектив ақл-заковати мужассамлашган.

Леонид Ильич Брежневнинг Россия Федерациясидаги бир қанча шарқий районларга сафари партиямиз билан мамлакатимизнинг ҳаётида муҳим воқеа бўлди, лойиҳани муҳокама этиш ана шу воқеа билан бир вақтга тўғри келди, деди докладчи. Кўпгина шаҳарларда бўлиб ўтган учрашувлар Коммунистик партия билан совет халқининг бузилмас бирлигини кўрсатувчи ёрқин намойиш бўлди. Бу учрашувларда совет халқининг Коммунистик партияга, унинг Марказий Комитетига, шахсан ўртоқ Л. И. Брежневга бўлган самимий ва чуқур ҳурмат, меҳр-муҳаббат ва ишонч туйғулари изҳор этилди.

Бу учрашувлар чет элларда ҳам жамоатчиликнинг диққат марказида турди. Учрашувлар партиямиз билан давлатимиз жаҳон иқлимини соғломлаштиришга нақадар изчиллик ва собитқадамлик билан эришаётганликларини, совет кишиларининг тинч меҳнатини таъминлаётганликларини бутун дунёга яққол кўрсатди.

Сессияда қайд этиб ўтилганидек, РСФСРнинг ҳозир амалдаги Конституцияси қабул қилинганидан буён ўтган вақт мобайнида республикада йиллик миллий даромад 16 баравар кўпайди. Ҳозир саноат ярим ой ичида бутун 1937 йилдагига тенг маҳсулот бермоқда. Кейинги 40 йил ичида аҳоли жон бошига реал даромад 6 баравардан зиёд кўпайди.

Россия Федерациясининг экономикаси мамлакат яхлит халқ хўжалик комплексининг таркибий қисми бўлиб, уни ривожлантиришга салмоқли ҳисса қўшмоқда.

Аҳолиси кўп миллатли бўлган Россия Федерацияси учун миллий—давлат тузилиши масалалари муҳим аҳамиятга эгадир.

Россия Федерациясининг составида автоном республикалар, автоном областлар ва автоном округларнинг мавжудлиги билан боғлиқ бўлган унинг хусусиятлари янги Конституция лойиҳасида ифодасини топди.

Россия Федерациясининг гражданлари республиканинг янги Конституциясини ишлаб чиқишда актив қатнашдилар. Муҳокама давомида лойиҳага салкам 10 минг таклиф ва тузатиш киритилди. Тузатишлар 32 моддага киритилди, битта янги модда қўшилди.

РСФСР Олий Совети РСФСР Конституцияси лойиҳасининг узил-кесил текстини тайёрлаш учун редакцион комиссия тузди.

РСФСР Олий Советининг сессияси ўз ишини давом эттирмоқда. (ТАСС).

ИДЕОЛОГИЯ ИШИНИНГ ЛЕНИНЧА УСЛУБИНИ БАРҚАРОР ҚИЛАЙЛИК

РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИ АКТИВИНИНГ ЙИҒИЛИШИДАН

10 апрель куни Тошкентда республика партия ташкилоти активининг йиғилиши бўлди. Йиғилишда область партия комитетларининг секретарлари ва идеология бўлимларининг мудирлари, область ижроия комитетлари раисларининг маданият масалалари билан шуғулланувчи ўринбосарлари, шаҳар ва район партия комитетларининг идеология масалаларини бошқарувчи секретарлари, партия комитетлари лекторлар группаларининг раҳбарлари ва сиёсий маориф уйларининг мудирлари, идеология министрликлари ва идораларининг, Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг, ижодий союзлар ва ташкилотларнинг, республика «Билим» жамиятининг, Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи сиёсий бошқармасининг, матбуот, телевидение ва радиоэшиттиришнинг раҳбар ходимлари лекторлар, сиёсий докладчилар, халқ университетларининг активлари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аппаратининг масъул ходимлари қатнашдилар.

Йиғилишни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов очди.

КПСС Марказий Комитетининг «Лекция пропагандасининг аҳволи ва уни яхшилаш тадбирлари тўғрисида»ги қарори асосида республика партия ташкилотининг идеология ишини янада такомиллаштириш вазифалари тўғрисида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари О. У. Салимов доклад қилди.

Докладни муҳокама қилишда Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. А. Хўжаев, Сирдарё область партия комитетининг биринчи секретари В. А. Хайдуров, Самарқанд область партия комитетининг секретари Т. Р. Абдушукуров, Жиззах область партия комитетининг секретари С. А. Нишонов, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари Э. Ғ. Ғафуржонов, Нукус шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Р. А. Бобоназаров, Андижон шаҳар партия комитетининг биринчи секретари И. А. Ҳамидов, Ўзбекистон ССР «Билим» жамияти правлениесининг раиси С. Зиёдуллаев Октябрь Революцияси номидаги Тошкент тепловоз ремонти заводи партия комитетининг секретари И. А. Бобров, Фарғона политехника институтининг ректори, «Билим» жамияти область ташкилотининг раиси М. С. Саидалиева иштирок этдилар.

Докладчи ва сўзга чиққан нотиқлар мамлакат меҳнаткашлари, шу жумладан Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам ўнинчи беш йилликни қандай муваффақиятлар билан нишонлаётганликлари тўғрисида гапириб, шуни таъкидладиларки, экономика ва маданиятни ривожлантиришдаги ютуқлар партиянинг янги инсонни тарбиялаб, вояга етказиш, меҳнаткашларнинг ғоявий-сиёсий ва маданий савиясини муттасил ошириш, бутун идеология ишини такомиллаштириш соҳасидаги тинимсиз фаолияти билан чамбарчас боғланган. Партия XXV съезди қарорида баён этилган талабларнинг, КПСС Марказий Комитетининг лекция пропагандаси тўғрисидаги қарорининг бажарилиши, деб уқтиришди нотиқлар, идеология ишининг савиясини янада баланд кўтаради, унинг совет жамияти маънавий-ахлоқий ҳаёти барча соҳаларига таъсирини кучайтиради.

Республикада сиёсий таълимнинг, оммавий пропаганданинг мунтазам системаси қарор топганлиги йиғилишда қайд этилди. Бу йил партия ўқуви системасида 789 минг коммунист ва партиясиз актив, комсомол маорифи системасида 523 минг йигит ва қиз шуғулланмоқда. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқларида баён этилган хулосалар сиёсий ўқишни яхшилашда республика партия ташкилотига бебаҳо ёрдам берди.

Тошкент, Қорақалпоғистон, Андижон, Самарқанд область, кўпгина шаҳар, район партия ташкилотлари коммунистларнинг ва меҳнаткашлар кенг оммасининг маркча-ленинча таълимни ўрганишини йўлга қўйиш соҳасида ижобий тажриба орттирдилар. Шу билан бирга, бир қанча жойларда машғулотлар етарли далил-исботлардан фойдаланилмасдан, нуқул ахборот тарзида ўтказилмоқда, меҳнат коллективининг ҳаёти ва вазифалари билан яхши боғланмай олиб борилмоқда. Ҳаёт билан боғланмаган баландпарвоз сўзлар ўз аҳамиятидан маҳрум бўлишини, тингловчиларнинг руҳи ва дилига асло таъсир қилмайдиган сийқа иборалар эканлигини сира унутмаслик керак.

Ҳозир 80 мингдан ортиқ пропагандист коммунистларга ва партиясизларга марксизм-ленинизм ғояларини, КПСС XXV съезди қарорларини, иқтисодий билимларни тушунтириб бермоқдалар. Сиёсий ва иқтисодий мактабларнинг ҳамда семинарларнинг 20 мингдан зиёд раҳбари «Пропагандист беш йиллик хизматида» шиори остида бошланган ватанпарварлик ҳаракатига қўшилиб, шахсий ижодий планлар асосида ишламоқдалар. Пропагандистлар билан ишлашни бундан буён ҳам такомиллаштириш, уларга амалий ёрдам бериш, энг яхши пропагандистларнинг тажрибасини кенг оммалаштириш лозим.

Кейинги йилларда республикада лекция пропагандаси сезиларли равишда яхшиланганлигини нотиқлар уқтириб ўтишди. У меҳнаткашларнинг маънавий ҳаётига мустаҳкам сингиб кетди, совет кишиларининг илмий дунёқарашини, актив ҳаётий позициясини, юксак ғоявий сиёсий ва ахлоқий фазилатларини шакллантиришнинг, уларни ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини оширишга сафарбар қилишнинг таъсирчан омилига айланди. Улуғ Октябрнинг 60 йиллик юбилейига тайёргарлик кўриш ва уни байрам қилиш, СССР Конституцияси ва Ўзбекистон ССР Конституцияси лойиҳаларининг умумхалқ муҳокамаси лекция пропагандаси савиясини оширишга, унинг оммавий-сиёсий активлиги ва меҳнат ғайратига таъсирини кучайтиришга ёрдам берди.

Корхоналарда, колхоз ва совхозларда, меҳнаткашларнинг истиқомат жойларида ҳозирги вақтда икки мингга яқин лекторий ишлаб турибди. Икки мингдан ортиқ халқ университети меҳнаткашларнинг ғоявий-сиёсий ва маданий савиясини оширишнинг муҳим формасидир.

Нотиқлар ана шу ижобий ишларни қайд этиш билан бирга мавжуд камчиликларни ҳам кўрсатиб ўтдилар. Айрим партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари, республика «Билим» жамияти ва бошқа ташкилотлар лекция пропагандасининг кўламини кенгайтириш билан бирга унинг сифатини, жанговарлигини ва таъсирчанлигини муттасил ошириш тўғрисида тузук ғамхўрлик қилмаяптилар. Ҳали ҳам кўпгина лекцияларда ўртага қўйилган проблемалар назарий жиҳатдан чуқур ва атрофлича таҳлил этилмаяпти, бу проблемалар ҳаёт билан, меҳнаткашларнинг таълим ва тарбия практикаси билан узвий равишда боғланмаяпти. Бир қанча ҳолларда лекциялар аҳоли турли группаларининг ўзига хос хусусиятларини ва билим савиясини ҳисобга олмай уюштирилмоқда. Баъзи жойларда лекторларни ғоявий-назарий ва методик жиҳатдан тайёрлаш пухта ўйлаб, самарали олиб борилмаяпти.

(Давоми иккинчи бетда).

Партия ходимлари билан учрашув

КПСС Марказий Комитети Пропаганда бўлимининг мудири Е. М. Тяжельников Ўзбекистон партия комитетлари, идеология муассасаларининг КПСС XXV съезди қарорларини, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқларида баён этилган йўл-йўриқларни амалга ошириш борасидаги ишлари билан танишмоқда.

Е. М. Тяжельников Тошкент, Фарғона ва Андижон областларининг бир қанча бошланғич партия ташкилотларида бўлди. республика идеология ходимлари билан учрашув ўтказди. Шу учрашув чоғида халқ хўжалик планлари ва социалистик мажбуриятларни идеология жиҳатидан таъминлаш масалалари кўриб чиқилди. Е. М. Тяжельников Тошкент шаҳар лекторийси тингловчилари ҳузурида сўзлаган нутқида Л. И. Брежневнинг Сибирь ва Узоқ Шарққа қилган сафари партия ва халқ учун катта аҳамиятга эга эканлиги тўғрисида гапирди.

(ЎзТАГ).

ЧИГИТНИ ТЕЗ ВА СОЗ ЭКИНГ!

Республика областларида чигит экишнинг бориши тўғрисида шу йил 10 апрелга бўлган МАЪЛУМОТ

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда чигит экилган майдон; учинчи устун — мавсум бошидан буён (планга нисбатан процент ҳисобида).

ТОШКЕНТ	—	100,0
СУРХОНДАРЁ	—	100,0
Жиззах	4,3	94,6
Қашқадарё	4,6	89,1
Наманган	9,8	82,4
Андижон	8,5	82,0
Сирдарё	3,9	78,8
Бухоро	8,3	74,2
Фарғона	5,6	50,2
Самарқанд	8,0	47,8
Хоразм	5,1	18,5
ҚҚАССР	1,2	5,7
Республика бўйича:	5,1	69,7

Республика колхоз ва совхозларида дон учун маккажўхори экишнинг бориши тўғрисида шу йил 10 апрелга бўлган МАЪЛУМОТ

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — топшириқ (минг гектар ҳисобида); учинчи устун — экилган майдон; тўртинчи устун — топшириққа нисбатан процент ҳисобида.

Сирдарё	13.0	12,7	97,7
Самарқанд	16.0	14,9	93,1
Тошкент	17,0	15,7	92,4
Қашқадарё	15.0	13,5	90,0
Бухоро	15,0	12.9	86.0
Сурхондарё	10.0	8.1	81,0
Фарғона	15.0	11,6	77,3
Наманган	13,0	9,8	75,4
Андижон	15,0	9,9	66,0
Жиззах	18,0	11,2	62,2
Хоразм	11,0	5,1	46,4
ҚҚАССР	18,0	1,7	9,4
Республика бўйича:	176,0	127,1	72,2

ИДЕОЛОГИЯ ИШИНИНГ ЛЕНИНЧА УСЛУБИНИ БАРҚАРОР ҚИЛАЙЛИК

(Боши биринчи бетда)

Лекция пропагандаси ҳамма коллективларда, истиқомат жойларида мунтазам равишда олиб борилишига, унинг планлар ва социалистик мажбуриятлар сифатли бажарилиши, интизомни мустаҳкамлаш учун курашда меҳнаткашларнинг масъулияти, ташаббускорлиги ва ижодий активлигини оширишга амалий ёрдам берадиган бўлишига эришиш муҳимдир. Буржуа ревизионизми ва маоизм идеологиясига қарши курашда юксак принципиаллик, жанговар ҳужумкорлик руҳи, муросасизлик, кескин ва муҳим масалаларга узил-кесил жавоб бериш, империализмнинг мафкуравий ғаламисликларини ўз вақтида далил-исботлар билан фош қилиб ташлай билиш — лекция пропагандасининг ўзига хос хусусиятлари бўлиб қолиши керак.

Партия ташкилотлари меҳнаткашларни интернационализм ва ватанпарварлик руҳида тарбиялаш тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилишлари керак. КПСС ленинча миллий сиёсати натижаларининг роли ва жаҳоншумул тарихий аҳамиятини, мамлакатимиздаги барча халқлар яхлит интернационал қардошликка бирлашиши туфайли олган буюк афзалликларни чуқур кўрсатиб бериш лозим.

Одамларни меҳнатсеварлик руҳида тарбиялаш, дейишди нотиқлар, — идеология ишининг, лекция пропагандасининг асосий соҳаларидан биридир. Партия XXV съездининг, КПСС Марказий Комитети 1977 йил декабрь Пленумининг қарорларига амал қилаётган партия ташкилотлари юксак меҳнат интизомини шакллантириш, ташаббускорликни, ишга ижодий ёндашишни ривожлантириш, бутун ишлаб чиқариш жараёнини пухта ташкил этиш учун ғоявий-сиёсий воситаларнинг жамики хазинасидан яхшироқ фойдаланиш йўлида шу пайтгача кўп иш қилдилар. Ҳозирги пайтда социалистик мусобақа кенг қулоч ёзганлиги сиёсий тарбия билан меҳнатсеварлик тарбиясини бирга қўшишнинг таъсирчан воситаси бўлиб қолди, бу мусобақада республиканинг салкам 3.6 миллион меҳнатчиси қатнашмоқда.

Мусобақа тажрибасида ғолибларни маънавий жиҳатдан рағбатлантиришнинг хилма-хил формалари юзага келди. Бироқ, социалистик мусобақага раҳбарлик қилишда ҳали катта-катта камчиликлар бор. Айрим жойларда мусобақани ташкил этишда расмиятчиликка йўл қўйилмоқда. тарбиявий иш олиб бориш ўрнига дабдабали сўзлар айтиш билан чекланилмоқда. мажбуриятларнинг бажарилишини ҳаммага маълум қилиб туриш яхши йўлга қўйилмаган.

Омманинг жонли ижоди бўлмиш социалистик мусобақа илғорларини актив қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантиришнигина эмас, шу билан бирга унчалик ҳалол меҳнат қилмаётган кишиларни аниқлашни ҳам талаб қилади. Одамлар бутун куч-қувватини сарфлаб ишлаётганларни ҳам. шунингдек бўшашувчилик билан қўл учида ишлаётганларни ҳам билиб туришлари учун бу ишни ҳамманинг кўз ўнгида қилиш керак. Қолоқликка, консерватизмга қарши жамоатчилик фикрини бундан буён ҳам актив шакллантириб туриш зарур.

Нотиқлар бир қанча мисоллар келтириб, пропаганда ишига раҳбарликни янада такомиллаштириш муҳимлигини кўрсатиб ўтдилар. Партия комитетларининг, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг қарорларида баъзан конкретлик етишмайди, зиммасига юклатилсин, кучайтирилсин, яхшилансин. чора кўрилсин сингари умумий талаблар устунлик қилади. Умумий даъватлардан амалий кўрсатмалар беришга ўтиш. активларга ишни қандай ташкил этиш, қайси методлар. формалар ёрдамида кўнгилдагидек натижаларга эришиш мумкинлигини айтиб бериш керак.

Конкрет фактларга қараб иш тутиш лозим. Айтайлик, ишчи нотўғри бўшатилганлиги маълум бўлиб қолди. Шу хусусда партия комитети қарор қабул қилиб, уни газетада эълон қилса бўлмайдими? Алоҳида конкрет ҳодиса орқали тарбиявий таъсир ўтказиш баъзан умумий қарордан кўра кучлироқ бўлади. Оғзаки ва ёзма пропаганданинг ҳамма воситалари ёрдамида ҳаётимизнинг маънавий нормаларига риоя қилмайдиган ҳар бир кишининг ножўя ҳаракати ўртоқларининг эътиборисиз қолмаслигини билиб турадиган бўлишига эришиш зарур. Бу ўринда ҳар хил чоралардан: коллективнинг фикридан, матбуотнинг танқидий материалларидан, лекторнинг сўзидан, ва ишонтириш усулларидан. ниҳоят қонун кучидан фойдаланиш мумкин. Агар бу масалалар кенг миқёсда, ошкора тарзда ҳал этилса, барча ишловчилар ундан хабардор қилиб турилса, ахлоқий тарбиянинг самарадорлиги кўтарилади, ишлаб чиқаришнинг самарадорлиги ошади.

Нотиқлар оммавий-сиёсий иш масалаларига тўхталиб, баъзи партия ташкилотлари агитация коллективларининг фаолиятини, меҳнаткашлар билан якка тартибда олиб бориладиган иш савиясини юқори даражага кўтармаганликларини уқтириб ўтдилар. Сиёсий ахборотчилар группаларининг фаолияти кўп жойларда талабларга жавоб бера олмайди. Айрим раҳбар ходимлар аҳолини маҳаллий проблемалар ва вазифалардан мунтазам равишда хабардор қилиб туришнинг муҳимлигига етарли баҳо бермайдилар, меҳнат коллективларида камдан-кам лекция ва суҳбатлар ўтказадилар.

Оммавий агитация ишини янада такомиллаштириш йўлида қўшимча тадбирлар кўрилиши зарур. Бу иш ҳозир қишлоқ жойларда далага кўчирилмоқда. Шу муносабат билан дала шийпонлари район партия комитетларининг. колхоз ва совхозлар партия ташкилотларининг диққат марказида бўлиши лозим. Ҳар бир дала шийпони ҳақиқий агитпункт, деҳқонларнинг иккинчи уйи бўлиб қолиши учун зарур ишлар қилиниши керак.

Республиканинг кўпгина партия ташкилотлари кейинги вақтларда меҳнаткашларнинг истиқомат жойидаги сиёсий ишни анча яхшиладилар. Каттақўрғон шаҳар партия ташкилотининг маҳаллаларда жамоат марказларини вужудга келтириш тажрибаси тобора кенг оммалашмоқда. Маданият уйларидан, клублардан. кутубхоналар. кинотеатрлар, мактаблар, қизил бурчаклардан. муассасаларнинг мажлис залларидан яхшироқ фойдаланиш, ёзги агитация майдончаларини кўпайтириш лозим. Микрорайонларнинг жамоат кенгашлари ҳузурида меҳнаткашларнинг саволларига жавоб берадиган актив консультантлар группаларини тузиш. бу ишга «Билим» жамияти аъзоларини. педагоглар. юристлар, врачларни. маданият ходимларини ва бошқа мутахассисларни кенг жалб этиш мақсадга мувофиқдир.

Клублар, маданият саройлари ва уйлари, бадиий ҳаваскорлик коллективларининг иш мазмунини яхшилаш, уларнинг меҳнат коллективлари билан алоқасини мустаҳкамлаш, ғоявий-сиёсий , меҳнатсеварлик ва ахлоқий тарбияда ҳаваскорлик санъатидан унумли фойдаланиш — энг муҳим вазифадир.

Нутқларда айниқса қишлоқдаги турмуш маданияти масалаларига кўп эътибор берилди. Оммага коммунистик меҳнат, турмуш маданияти, шахсий ўзаро муносабатларнинг юксак принципларини сингдириш. одамларда юксак маънавий эҳтиёжларни шакллантириш олимларнинг. адабиёт ва санъат арбобларининг, халқ хўжалиги турли тармоқлари мутахассисларининг фахрли бурчи эканлиги таъкидлаб ўтилди. Аҳолининг турмуш маданиятини ошириш, бўш вақтдан оқилона фойдаланиш янги урф-одатлар ва расм-русумларни турмушга татбиқ этиш соҳасида аниқ мақсадни кўзлаб иш олиб боришни талаб қилади.

Идеология соҳасидаги кадрларнинг мунтазам ўқишини ташкил этиш. уларни одамларни коммунистик руҳда тарбиялаш. совет турмуш тарзини пропаганда қилиш билимлари ва тажрибаси билан қуроллантириш энг муҳим вазифаларнинг бири эканлиги йиғилишда уқтириб ўтилди. Доимий ишлайдиган семинарлар фаолиятини анча яхшилаш, уларни пропагандистлик маҳоратининг ҳақиқий мактабларига. кадрларнинг назарий тайёргарлиги уларнинг методик билимларни кенгайтириш билан узвий равишда боғлаб олиб бориладиган актив таълим формасига айлантириш зарур.

Йиғилишда шу нарса алоҳида таъкидлаб ўтилдики, партия пропагандасининг ленинча санъатини ҳормай-толмай эгаллаш, идеология иши масалаларини комплекс ҳал этиш партия XXV съезди ўртага қўйган катта ва масъулиятли вазифаларни бажаришда, республика меҳнаткашлари планларни ва ўнинчи беш йилликнинг зарбдор учинчи йилида қабул қилинган социалистик мажбуриятларни адо этишларида пропаганданинг роли ва самарадорлигини оширади. Идеология ишида ленинча услубни барқарор қилиш асосий вазифадир.

Йиғилишда КПСС Марказий Комитети пропаганда бўлимининг мудири Е. М. Тяжельников нутқ сўзлади.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов йиғилишда катта нутқ сўзлади.

Партия активи йиғилишининг иши ғоят амалий ва принципиал вазиятда ўтди. деди у. КПСС Марказий Комитетининг «Лекция пропагандасининг аҳволи ва уни яхшилаш тадбирлари тўғрисида»ги қарорини республика партия ташкилотлари қандай бажаражаклари ҳақида жуда ўз вақтида ва фойдали тарзда гаплашиб олинди. Докладда ва актив иштирокчиларининг нутқларида шу нарса ғоят тўғри таъкидлаб ўтилдики. КПСС Марказий Комитетининг қарори — партиянинг муҳим ҳужжатидир. Бу ҳужжат ғоявий-тарбиявий ишнинг шу участкасини янада такомиллаштиришнинг катта ва конкрет программасини белгилаб беради. Марказий Комитет қароридаги талабларнинг бажарилиши лекция пропагандасининг, бутун идеология ишининг савияси ва таъсирчанлигини янада баланд кўтаради, унинг партия комитетлари барча фаолият соҳаларига ўтказадиган таъсирини кучайтиради.

Бизнинг партиямиз, унинг Марказий Комитети оммани ғоявий-сиёсий тарбиялашни кучайтириш, бутун идеология ишини такомиллаштириш соҳасида зўр собитқадамлик билан иш олиб бормоқда. КПСС XXV съезди қарорлари. партиянинг шундан кейин идеология масалаларига доир қабул қилган муҳим ҳужжатлари бизнинг пропаганда ва агитация ишимиз мазмуни ҳамда формасини бойитади, тарбиявий жараённи муттасил такомиллаштиришга қаратади. Ленин васиятларига содиқ бўлган Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг тажрибаси ва ишлари қарашларимизнинг улуғвор ҳаётийлиги ва адолатлилигини, дунёқарашимизнинг. энг тўғри, энг аниқ илмий компас бўлмиш марксизм-ленинизм назариясининг енгилмас кучини қайта-қайта тасдиқлаб турибди.

Ш. Р. Рашидов халқ хўжалиги барча тармоқлари ишининг якунларига тўхталиб. катта резерв ва имкониятлар мавжудлигини таъкидлайди. Бизнинг шиоримиз, дейди у, қолоқларсиз ишлашдан. олға ва фақат олға боришдан иборатдир.

Мана шуларнинг ҳаммаси республика партия ташкилотига, барча кадрларимиз, шу жумладан идеология фронти ходимлари зиммасига ҳам катта масъулият юклайди. Барча меҳнат коллективларини зарбдор меҳнатга отлантириш. 1978 йилги план ва социалистик мажбуриятларнинг бажарилишини идеология жиҳатидан таъминлаш зарур.

Хўш, планларимиз ва мажбуриятларимизнинг бажарилишини идеология жиҳатидан таъминлашнинг маъноси нима? Бунинг маъноси — оммага ғоявий-сиёсий таъсир ўтказишнинг барча форма ва воситалари, чунончи. социалистик мусобақа. меҳнатга коммунистик муносабат ҳаракатини, бутун оғзаки, ёзма агитация ва пропагандамизни, бадиий ижодкорликни ана шу вазифаларни ҳал этишга бўйсундириш демакдир.

Коммунистлар, барча идеология ходимлари учун партия қўйган вазифаларни бажаришга энг яхши тарзда кўмаклашиш — аввало марксизм-ленинизм ғояларини мунтазам равишда содда тил билан тушунтириб бериш ва пропаганда қилиш партия сиёсатининг. унинг ленинча ташқи сиёсий йўлининг моҳиятини очиб бериш демакдир. Маркс, Энгельс, Лениннинг буюк меросини, Коммунистик партиянинг назарий ва амалий тажрибасини биз нақадар чуқур ўрганиб. пропаганда қилсак. бизнинг билим доирамиз шу қадар кенг, турмушимиз бой ва собитқадам бўлади, меҳнатимиз эса бунёдкорлик меҳнатига айланади.

Ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС XXV съездида партиянинг идеология фаолияти соҳасидаги янги вазифаларни ўртага қўйди ва уларни амалга ошириш йўлларини аниқ белгилаб берди. «Бу йўл. — деди Леонид Ильич, — бутун тарбия ишини комплекс тарзда олиб бориш, яъни меҳнаткашлар турли группаларининг хусусиятларини ҳисобга олиб. ғоявий-сиёсий, меҳнат ва ахлоқий тарбияни бир-бири билан чамбарчас боғлаб олиб бориш йўлидир».

Ғоявий-сиёсий ишнинг ташкил этилиши инсон мактаб ёшигача бўлган даврдан бошлаб, ўзининг бутун онгли умри давомида тарбиянинг изчиллиги ва давомийлигини таъминлаши лозим. Мактабгача тарбия муассасалари мактаб, олий ўқув юрти, меҳнат коллективи — ана шуларнинг ҳаммаси коммунистик тарбия соҳасидаги ягона фаолиятнинг бўғинлари, таянч пунктларидир.

Бизнинг республикамиз шароитида болаларни мактаб ёшигача жамоатчилик йўли билан тарбиялашни ривожлантириш масалалари айниқса муҳимдир. Министрликлар, идоралар, корхоналар. совхозлар, айниқса колхозлар болалар боғчалари ва яслиларини кўпроқ қуришлари болаларни мактаб ёшигача тарбиялашни яхшилаш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилишлари керак. Бу масала ғоят муҳим аҳамиятга эгадир, чунки аёлларни актив ишлаб чиқариш ва жамоат фаолиятига жалб этиш серунум меҳнат қилиш, дам олиш ва камолотга эришиш учун уларга қулай шароитларни яратиш шу масаланинг муваффақиятли ҳал этилишига боғлиқдир.

Шахснинг камол топишида ўқувчилик йиллари энг муҳим босқичдир. Ўқитувчилар, ёш авлодга таълим ва коммунистик тарбия беришга алоқадор бўлган ҳамма кишилар жамики таълим-тарбия жараёнининг сифати ва самарадорлигини такомиллаштириш учун бутун кучлари, билимлари ва ғайратларини аямай сарфлашлари учун имкони бўлган ҳамма ишни қилишлари керак. Бу ишни чуқур ўйлаб, эҳтиёткорлик, меҳрибонлик, ақл-фаросат билан. узлуксиз равишда таълим ва тарбияни, қалб ва ақл-идрок амрини тобора бирга қўшиб олиб борган ҳолда бажариш лозим.

Ҳунар-техника таълими системасининг билим юртларида ишчи ихтисослари олиш имкониятларини тушунтириб бериш иши мактаб ўқувчиларининг меҳнат тарбиясини. уларнинг касб-кор танлашини ташкил этишда жуда муҳим аҳамият касб этади. Ҳунар-техника таълимини бундан буён ҳам ривожлантиравериш. билим юртларини ҳар жиҳатдан таъминлашга доимо ёрдам бериш, уларнинг сифатини ошириш. уларнинг ҳар бири ёшларни профессионал ва умумий таълим жиҳатдан юксак савияда тарбиялаш мактаби бўлиб қолишига эришиш зарур. Студентларни ғоявий-сиёсий тарбиялаш бу ишни янада яхшилашни талаб этади. Олий ўқув юртларида таълим-тарбия ишларини яхшилаш зарур. Шуни ёдда тутиш керакки, энг зўр билимлар ҳам агар улар чуқур ғоявий эътиқодлар билан мустаҳкамланмаган бўлса, шу билимларнинг ўзи шахсни коммунистик руҳда шакллантира олмайди.

Ёшларга меҳнат тарбияси беришни янада такомиллаштиришни, катта умумдавлат аҳамиятига молик бўлган бу иш учун оила, мактаб. олий ўқув юрти, ишлаб чиқариш коллективининг масъулиятини кескин оширишни барча партия ташкилотларидан ҳаётнинг ўзи муттасил талаб қилмоқда.

Ёшларни ахлоқий жиҳатдан тарбиялашни кучайтириш масалаларига алоҳида эътибор бериш керак. Совет кишиларининг ҳамма энг яхши маънавий фазилатларини, совет турмуш тарзининг белгиларини ёш авлодга сингдиришимиз. унинг қиёфасини буюк коммунистик идеаллар асосида шакллантиришимиз лозим.

Коммунистик тарбия воситалари хазинасида, совет кишисининг маънавий ривожида физкультура ва спорт муҳим роль ўйнайди. Кейинги вақтларда республикада оммавий физкультура ҳаракатини ривожлантириш, спортчиларнинг маҳоратини ошириш, физкультура ва спортнинг моддий базасини мустаҳкамлаш соҳасида бир талай иш қилинди. Шу билан бирга республикадаги оммавий физкультура ҳаракатининг даражаси ва кўлами имкониятларимизга мос келмайди.

Республика партия, совет, касаба союз. комсомол ташкилотлари, физкультура ва спорт комитети ҳамда унинг жойлардаги органлари, кўнгилли спорт жамиятлари, ДОСААФ, министрликлар. идораларнинг, корхоналар ва хўжаликларнинг раҳбарлари оммавий физкультура ҳаракатини янада ривожлантириш учун зарур чораларни кўришлари, физкультура ва спорт машғулотларига бутун аҳолини жалб қилишлари керак.

Бутун идеология ишини тубдан яхшилаш учун унинг таъсирчанлиги ва самарадорлигини ошириш. бу жуда муҳим участкага партия раҳбарлиги услуби ва методларини такомиллаштириш ҳамда ўткирлаштириш зарур. Партия комитетлари идеология бўлимларининг ташкилотчилик ишини кучайтириш, барча агитация-пропаганда ходимларининг активлиги ва ишчанлигини ошириш зарур. Идеология иши бутун партиянинг вазифасидир.

Республика партия ташкилотида омманинг қобилиятли ва тажрибали тарбиячиларининг катта отряди бор. Партия комитетлари партиянинг айни шу эътиқодли жангчиларини агитация-пропаганда ишига жалб қилишлари лозим. КПСС Марказий Комитетининг «Лекция пропагандасининг аҳволи ва уни яхшилаш тадбирлари тўғрисида»ги қароридан келиб чиқадиган вазифалар барча партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотларида муҳокама қилиниши лозим. «Билим» жамияти. лекция пропагандаси билан шуғулланувчи ҳамма ташкилотлар партия талаблари асосида бу ишни янада яхшилашнинг конкрет тадбирларини кўришлари зарур.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг Сибирь ва Узоқ Шарққа қилган сафари актив йиғилишига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш билан бир вақтга тўғри келди, деб таъкидлади Ш. Р. Рашидов. — Ўзбекистон меҳнаткашлари бу сафарни турли тармоқларнинг ходимлари билан, партия. совет ва хўжалик активлари, Совет Армияси жангчилари билан учрашувларни партия, шахсан Л. И. Брежнев Россия Федерациясинингина эмас. шу билан бирга умуман мамлакатнинг ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантириш тўғрисида зўр ғамхўрлик қилаётганлигидан, совет халқининг турмуш даражасини янада юксалтириш ҳақида. Ватанимизнинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш тўғрисида меҳрибонли қилаётганлигидан далолат беради, деб қабул қилдилар.

Леонид Ильич ўз сафари вақтида ўртага қўйган вазифалар умумпартиявий, умумдавлат характерига эга бўлиб, бизнинг республика партия ташкилотимизга ҳам бевосита тааллуқлидир. Бу вазифалар пленумларда ҳамда актив йиғилишларида, бошланғич партия ташкилотларининг йиғилишларида. министрликлар ва идоралар коллегияларининг кенгайтирилган мажлисларида муҳокама қилиниши зарур. Ўртоқ Л. И. Брежнев йўл-йўриқларини бажариш — ишимизнинг энг зарбдор участкасидир. уларни амалга оширишда барча идеология ходимлари ғоят актив иштирок этишлари лозим.

Муҳокама этилган масала юзасидан йиғилиш тегишли қарор қабул қилди.

Йиғилиш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари С. Е. Белоножко, Л. И. Греков, И. Р. Қурбонов. Н. М. Матчонов, Т. Н. Осетров, Н. Маҳмудов, С. У. Султонова, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. С. Абдалин, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Р. Ҳ. Абдуллаева, Қ. А. Аҳмедов, М. Т. Турсунов, КПСС Марказий Комитети лекторлар группаси раҳбарининг ўринбосари В. С. Кудинов қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

ТЕЗ ВА СОЗ ҚУРАЙЛИК

Асосий қурилиш министрликлари ва идоралари иш самарадорлиги ва сифатини ошириш, объектларни бир маромда фойдаланишга топшириб турилишини таъминлаш учун социалистик мусобақага қўшилиб, квартал қурилиш-монтаж ишлари планини бажардилар ва умуман республика бўйича капитал маблағлар ўзлаштириш ҳажмини бултурги йилнинг шу давридагига нисбатан 8 процент ва қурилиш-монтаж ишлари 6 процент кўпайишини таъминладилар.

Қора металлургия, нефть химияси, гўшт-сут саноати, енгил саноат, пахта тозалаш саноати, балиқ хўжалиги, бинокорлик материаллари саноати ва халқ хўжалигининг бошқа соҳаларидаги қурилишларда капитал маблағларни ўзлаштириш ҳамда қурилиш-монтаж ишлари ҳажми юзасидан белгиланган план бажарилди.

Ўзбекистон металлургия комбинати, Ўзбекистон қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинати, Фарғона нефтни қайта ишлаш заводи, Чирчиқ «Электрохимстрой» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Олмалиқ ва Наманган химия заводлари, Фарғона азотли ўғитлар заводи, Самарқанд ва Қўқон суперфосфат заводлари, Тошкент трактор заводи, Сирдарё ГРЭСи, Хива гилам комбинатида ҳамда бошқа жуда муҳим бир қанча саноат қурилишларида асосий фондларни ишга тушириш, капитал маблағларни ўзлаштириш плани ҳамда қурилиш-монтаж ишлари бажарилди.

Қурилишда меҳнат унумдорлиги 4,1 процент кўпайди. Ўтган йилнинг биринчи кварталига нисбатан анча кўп уй-жойлар, бир ярим баравар кўп мактаблар, болалар муассасалари ва мактабгача тарбия муассасалари қурилиб, фойдаланишга топширилди.

Республикадаги асосий қурилиш министрликлари ва идораларининг пудрат ишлари планини бажариши қуйидагича бўлди:

биринчи устун — министрликлар, идоралар, иккинчи устун — 1978 йилнинг январь-мартида план бажарилиши (процент ҳисобида), учинчи устун — 1977 йилнинг январь-мартига нисбатан 1978 йилнинг январь-мартида.

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги	101	105
Ўзбекистон ССР Қишлоқ қурилиши министрлиги	103	106
Ўзбекистон ССР Монтаж ва махсус қурилиш министрлиги	103	105
«Главташкентстрой»	101	104
Ўзбекистон ССР Сув хўжалиги министрлиги	105	102
«Узглавводстрой»	108	105
Ўзбекистон ССР Автомобиль йўллари қуриш ва фойдаланиш министрлиги	117	106
«Главсредазирсовхозстрой» (Ўзбекистон ССР территорияси бўйича)	104	103
«Узколхозстрой»	106	110

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигига қарашли Гулистондаги 7-қурилиш трести ва Термиздаги 165-қурилиш трести, Ўзбекистон ССР Қишлоқ қурилиши министрлигига қарашли 1-«Узсельспецстрой» махсус трести, «Главташкентстрой»га қарашли 2-уйсозлик комбинати ва «Таштрансспецстрой» трести, Ўзбекистон ССР Монтаж ва махсус қурилиш министрлигига қарашли «Ферганнефтехиммонтаж» трести пудрат ишлари квартал планини бажара олмади.

Навоий электрохимия заводи, Қарши, Жиззах, Наманган уйсозлик комбинатлари ва Бухоро ип газлама комбинатида, Гулистон ва Косондаги ёғ-экстракция заводларида, Жиззах областидаги Учтепа посёлкасида ва Қашқадарё областидаги Нишон посёлкасида пахта заводларини қуришда анчагина қолоқликка йўл қўйилди.

Моддий техника ресурсларининг, қурилиш техникасининг тарқоқлиги ва улардан самарали фойдаланмаслик, қурилиш ишларини инженерлик жиҳатидан тайёрлашда камчиликлар борлиги план бажарилмаслигининг асосий сабабларидир.

Планга кўра, 1978 йилнинг апрелида ва биринчи ярмида ишга туширилиши мўлжалланган саноат, қишлоқ хўжалиги ва социал аҳамиятдаги ҳамма объектлар сўзсиз ишга туширилмоғини таъминлаш учун қурилиш министрликлари ва идораларининг коллегиялари ҳар бир қурилишдаги ишларнинг аҳволини кўриб чиқиб. қолоқ коллективларга ёрдам кўрсатишлари, куч ва воситаларни ишга тушириладиган объектларга сарфлашлари зарур.

Ишлаб чиқаришни инженерлик жиҳатидан тайёрлашга, меҳнатни тўғри ташкил этишга, қурилиш машиналари ва механизмларидан самарали фойдаланишга асосий эътибор берилмоғи лозим.

Министрликлар ва буюртмачи идоралар ишга тушириладиган объектларни машина-ускуналар билан ўз вақтида комплектлаш борасида ғоятда қатъий чоралар кўришлари, янги ишлаб чиқаришлар учун кадрлар тайёрлаш масалаларини анча чаққон ҳал этишлари, ишга тушириш ва созлаш ишларида монтаж ва созлаш ташкилотларининг мутахассислари билан бирга уларни қатнаштиришлари керак.

Область, шаҳар, район партия комитетлари, қурилишларнинг партия ташкилотлари КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Леонид Ильич Брежнев Сибирь ва Узоқ Шарққа сафар қилган чоғида берган кўрсатмаларига амал қилиб, фан-техникани тараққий эттириш, меҳнат унумдорлигини ошириш, материал ва меҳнат ресурсларини тежаб-тергаш асосида ишга тушириладиган ҳамма объектларни барвақт фойдаланишга топшириш, қурилиш ишлари самарадорлигини ошириш, ишнинг сифат кўрсаткичларини яхшилаш учун май олди социалистик мусобақасини кенгроқ авж олдиришлари зарур.

ЎЗБЕКИСТОН БИЛАН ТАНИШУВ

Ҳиндистон Республикасининг Совет Иттифоқидаги элчиси Кумар Гужрал Ўзбекистон ҳаёти билан танишмоқда.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, республика ташқи ишлар министри М. Т. Турсунов 10 апрель куни Кумар Гужрални қабул қилди.

(ЎзТАГ).

ИПАК УСТАЛАРИНИНГ АҲДИ

НУКУС, 10 апрель. (ЎзТАГ). Қорақалпоғистон пиллачилари беш йиллик учинчи йилида Ватанга 755 тонна пилла топширамиз, ҳар бир қути қурт уруғининг ҳосилдорлигини оширамиз, деган мажбуриятни олдилар. Бу мажбурият автоном республика миришкор пиллачиларининг кенгашида қабул қилинди.

Кенгашда Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. Камолов нутқ сўзлади.

ИЛҒОРЛАР РАПОРТИ

Коммунист Олег Рибаков «Сирдарьяриссстрой» трестига қарашли Бахт механизациялашган кўчма колоннаси механизаторларининг мусобақасида пешқадамлик қилмоқда. У йил бошидан буён Мирзачўлдаги янги шоликорлик совхозларида ишлаб, 650 минг кубометр тупроқ суриш ишларини бажарди. Бу нормада белгиланганидан қарийб икки ярим баравар кўпдир.

Ҳозир О. Рибаков 1981 йил ҳисобига ишламоқда. Моҳир механизатор техникадан юксак унумли фойдаланиш, иш вақтини ғоят қадрлаш, ҳар бир участкада рельеф ва тупроқ хусусиятларига қараб иш режимини моҳирлик билан танлаш, машинани тўғри ва ўз вақтида парвариш қилиш туфайли ана шундай муваффақиятга эришди. У ўн йиллик топшириқни тўрт йилда бажаришга қарор қилди.

* * *

Туямўйин автомобиль транспорти корхонасининг шофёри Аҳмед Бекжонов юк обороти юзасидан беш йиллик топшириғини бажарди.

А. Бекжонов ишлаб чиқаришдаги бир қанча резервларни қидириб топиб муваффақиятга эришди. У даставвал машинага юк ортиш ва туширишга кетадиган вақтни қисқартирди, белгиланган жойга юкни етказиб бергач, у ёқдан ҳам юк олиб келди. Пешқадам шофёр айни пайтда беш йиллик бошидан буён бир неча юз сўмлик эҳтиёт қисмлар ва бир ярим минг литрдан ортиқ ёнилғи тежади.

Аҳмед Бекжонов — бир беш йилликда икки беш йиллик шахсий программасини бажаришга сўз берган республиканинг донгдор ишчиларидан бири. У ўз сўзининг устидан чиқмоқда.

ҚАШҚАДАРЁДА ФАН КУНЛАРИ

ҚАРШИ («Совет Ўзбекистони» мухбири). Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ташаббуси билан Қашқадарёда фан кунлари бошланди. Фан кунларини ўтказиш учун бу ерга бир группа таниқли олимлар келишди. Улар орасида Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси В. Қобулов, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзолари Х. Усмонхўжаев, К. Лапкин, Ғ. Умаров, экономика фанлари докторлари О. Аминов, Э. Акрамов ва бошқа таниқли олимлар бор. Улар Қашқа воҳаси шаҳар ва қишлоқларида бўлиб, меҳнаткашлар ўртасида фан ва техниканинг ишлаб чиқаришни ривожлантиришдаги аҳамияти, илмий-техника прогресси, илғор фан ютуқларининг амалиётга татбиқ этилиши масалалари ҳақида лекциялар ўқийдилар.

МУРАББИЙЧИЛИК—ЁШ АВЛОДГА ҒАМХЎРЛИК

ҚУТЛУҒ ҚАДАМЛАР

БУГУН ТОШКЕНТДА МУРАББИЙЛАРНИНГ I РЕСПУБЛИКА СЛЁТИ ОЧИЛАДИ

— Бугун Тошкентда мураббийчилик ҳаракати жонкуярлари ўзларининг биринчи республика слетига тўпланишмоқда. Бу анжуманнинг чақирилиши, — деди «Совет Ўзбекистони» газетаси мухбири билан суҳбатда Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети раиси Н. М. Маҳмудова, — жонажон Коммунистик партиямизнинг мураббийчилик ҳаракатини ривожлантириш тўғрисида кўрсатаётган доимий ғамхўрлигининг ёрқин мисолидир. Негаки, мураббийчилик ёшларни меҳнатга ҳурмат ва садоқат руҳида тарбиялаш, қаҳрамон ишчилар синфи ва колхозчи деҳқонларга муносиб ўринбосарлар тайёрлаш, янги типдаги меҳнатчини , шакллантиришнинг муҳим омилларидан биридир.

— Маълумки, мураббийчилик ҳаракати республикамизда партия XXIV съездидан кейинроқ вужудга келди ва коммунистлар форумининг ёшларни ғоявий-сиёсий ҳамда ахлоқий тарбиялаш ҳақидаги кўрсатмаларига муносиб жавоб бўлди. Айтинг-чи, бу ватанпарварлик ҳаракати қандай ривожланмоқда!

— Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг донгдор фрезерчиси Альбина Девятова республикамизда мураббийчилик ҳаракатининг байроқдори сифатида майдонга чиққан эди. Унинг ажойиб ташаббусига Ўзбекистондаги илғор корхоналарнинг доимий ишчи кадрлари биринчилар қаторида қўшилдилар. Шонли ишчилар синфи вакилларининг бу қутлуғ ҳаракати қишлоқларда ҳам чуқур илдиз отди. Минглаб механизаторлар, чорвадорлар, пахтакорлар ўз ҳоҳишлари билан, дил амрига қулоқ солиб, ёш авлодга мураббийлик қилишдек шарафли ва масъулиятли вазифани ўз зиммаларига олдилар. Ҳозирги кунда республикада 80 минг мураббий 175 минг нафар йигит ва қизга ишчилар синфи ва колхозчи деҳқонларнинг меҳнат, сиёсий, ахлоқий принципларини ўргатаётирлар. Булар — меҳнат коллективларининг энг яхши вакиллари, юқори малакали ишчилар, ғоявий чиниққан, сиёсий етук, маънавий юксак кишилардир. Шуни айтиш кифояки, мураббийларимиз орасида салкам 26 минг коммунист ва партия аъзолигига кандидат, 332 Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, 55 Совет Иттифоқи Қаҳрамони, 8 мингдан ортиқ СССР, Ўзбекистон ССР Олий Советлари ҳамда маҳаллий Советларнинг депутатлари бор.

Ўзбекистон — қаҳрамонлар ўлкаси. Уларнинг таржимаи ҳоли, фидокорона меҳнати, касб маҳорати, бой ички дунёси ёшларимиз учун ўрнак ва маёқдир. Ана шундайлардан бири —Наманган шойи газламалар комбинати йигирувчиси, КПСС XXV съезди делегати Роҳатой Юсуповадир. Қатор қимматли ташаббуслар ижодкори бўлган бу аёл ўз билимини, юксак маънавий хислатларини усталик билан ёшларга сингдирмоқда. Шу билан бирга ишлаб чиқариш планларини ортиғи билан бажариш, жамоат топшириқларини виждонан адо этиш, юриш-туришда ўзини тута билиши билан 11 нафар шогирдини энг қийин довонларни ҳам забт этишга руҳлантирмоқда.

— Мураббийлар меҳнат коллективининг кўмаги ва мададига таянсаларгина кўпроқ муваффақият қозонишлари мумкин. Шундай эмасми!

— Дарҳақиқат, меҳнат коллективлари тарбиянинг энг фаол ва таъсирли воситасига айланмоқда. Улар кишиларда меҳнатга ва ижтимоий мулкка коммунистик муносабатни ривожлантириш орқали мураббийларга ёшларни топширилган иш учун юксак масъулият, интернационализмга садоқат, коммунистик ахлоқ ва социалистик турмуш тарзи нормаларидан ҳар қандай чекинишга нисбатан муросасизлик руҳида тарбиялашга ёрдам беришяпти. Бу соҳада Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида мураббийчиликни ташкил этиш тажрибаси диққатга сазовордир.

Корхонада мураббийлар ўқуви яхши йўлга қўйилган, мунтазам равишда лекциялар, семинарлар уюштирилади. Мураббийлар ҳуқуқ пропагандаси масалаларини, ёшларнинг психологик хусусиятларини ўрганмоқдалар, тажриба алмашмоқдалар. Мураббийлар кенгаши фаол ишлаяпти.

— Республикада партия XXV съезди ҳамда КПСС Марказий Комитети 1977 йил декабрь Пленуми қарорлари асосида мураббийчилик ҳаракатини янада ривожлантириш ҳақида нималар дея оласиз!

— Мураббийчилик ҳаракатининг тобора кенг ёйилаётганлиги қувонарли. Шу билан бирга, у содир бўлаётган жараённи чуқурроқ ўрганишга, таҳлил қилишга мажбур этмоқда. Чунки, ҳали ечилмаган қанчадан-қанча муаммолар мавжудлигидан кўз юмолмаймиз. Аввало, биз мураббийчиликнинг бой имкониятларидан тўла-тўкис фойдаланаётганимиз йўқ. Масалан, тўқимачилик ва енгил саноатни олайлик. Мазкур тармоқ ўз хусусиятларига эга. Бу ерда бошқа соҳалардагига нисбатан ёшлар жуда кўп. Тармоқ корхоналарида ҳозир 8 минг мураббий бўлиб, улар 14 минг йигит ва қизга устоз. Умуман олганда шундай. Бироқ Гулистон тикув фабрикасида ёшлар жами ишчиларнинг 76 процентини ташкил қилсада мураббийчилик ҳаракати ўз ҳолига ташлаб қўйилганлигини нима деб баҳолаш мумкин? Фабрикада ёшлар билан ишлашнинг синалган мазкур шакли тарбия воситалари таркибидан, аслида, чиқариб ташланган. Ёшларнинг меҳнати, ўқиши, маиший аҳволи, дам олишига бефарқ қараш кадрлар қўнимсизлигига олиб келмоқда.

Мураббий ўзига яраша муаллим. У педагогика ва психология, тарбия методикаси билимларидан бохабар бўлмоғи даркор. Лўндасини айтсак, мураббий ёшларни ўқитмоғи учун ўзи ҳам ўқиши керак. Ҳозир республикамизда мураббийларнинг 1200 та мактаби, 40 та халқ университети мавжуд. Аммо, мураббийларни ўқитиш муаммоси узил-кесил ҳал этилмаган. Мураббийларнинг фақат 10 процентигина ўқишга жалб этилганлиги ачинарли ҳол. Ҳозирги аҳволдан қутулишнинг ягона йўли—мураббийларнинг шаҳар ёки район университетлари ҳамда мактабларини ташкил қилишдир.

Яна бир муаммо. Айрим маъмурий, касаба союз ва комсомол ходимлари мураббийчилик ҳаракатини кенгайтиришга расмиятчилик билан муносабатда бўлмоқдалар, мураббийларни танлаш ва уларнинг обрўсини кўтариш масалаларига юзаки қарамоқдалар. Баъзи жойларда эса мураббийликни фақат тарбияси қийин ўсмирлар билан ишлашдан иборат деб тушунмоқдалар. Бундай ҳолларга чек қўйиш зарур.

ЎЗБЕКИСТОН ССРНИНГ ЯНГИ КОНСТИТУЦИЯСИ ЛОЙИҲАСИ УМУМХАЛҚ МУҲОКАМАСИДА

ҲАЁТИМИЗНИНГ АСОСИЙ ҚОНУНИ

Узбекистон ССР янги Конституцияси лойиҳасини зўр меҳнат кўтаринкилиги билан кутиб олган Сурхондарё область, Гагарин районидаги «Искра» совхозида чигит экиш тугалланмоқда. Хўжалик меҳнат аҳли бу йил 17 минг тонна пахта етказиб беришга аҳд қилган. Суратда: звено бошлиғи Урол Жумаев, бригадир Дўстмурод Қувонов ҳамда механизатор Эшдавлат Худойқулов ўртоқлар. Д. Қувонов бошлиқ бригада чигит экишни тугаллади.

И. Хўжаев фотоси (ЎзТАГ).

ТАКЛИФЛАР, МУЛОҲАЗАЛАР

Ҳозирги вақтда кишилар онгида сақланиб келаётган эскиликнинг энг зарарли сарқитларидан бири қизларни турмушга чиқаришдан олдин қалин олишдир. «Қалин» сўзи ишлатилмасдан, ҳозирги вақтда «миллий одат», «совға», «сут ҳақи» деб номланаётган бўлса ҳам, буларнинг ҳаммаси ўз моҳияти жиҳатидан келин учун тўланадиган қалиндир. Эскиликнинг бу сарқитига қарши, афсуски, ҳали ҳам қатгиқ кураш олиб борилмаяпти. Ҳолбуки, бу ҳол ёшларнинг орзу-истакларига, муҳаббатларига ғов бўляпти. Қизнинг розилигисиз уни турмушга чиқариш ва қалин олиш оилаларнинг бузилишига ҳам сабаб бўлмоқда. Бизнингча қалин олиш ва қалин тўлаш жиноят ҳисобланмоғи керак. Шуни ҳисобга олиб, Ўзбекистон ССР янги Конституцияси лойиҳасининг **51-моддасига «Қалин олиш ва тўлаш жиноят ҳисобланади ва қонунга мувофиқ жазоланади»** деган жумлани қўшиб қўйишни таклиф қиламан.

Ўтмиш сарқитларига қарши курашда меҳнат коллективларининг ролини ва масъулиятини ошириш мақсадида лойиҳанинг 8-моддасининг иккинчи абзацини **«меҳнат коллективлари социалистик мусобақани ривожлантирадилар, илғор иш методларини ёйишга, меҳнат интизомини мустаҳкамлашга кўмаклашадилар, ўз аъзоларининг сиёсий, маънавий ўсишларига кўмаклашадилар, ўтмишнинг зарарли сарқитларига қарши қатъий кураш олиб борадилар. Ўзбекистон ССР граждани коллектив манфаатларини ҳурмат қилиши, унинг шаънига доғ туширмаслиги ва ўзининг актив меҳнат ва жамоат фаолияти билан коллективнинг энг яхши традицияларини мустаҳкамлаши ва ривожлантириши керак»** деган таҳрирда берилиши мақсадга мувофиқдир.

Лойиҳанинг 63-моддасини **«Ўзбекистон ССР граждани бошқа шахсларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳурматлаши, социалистик турмуш қоидаларига риоя қилиши, жамоат манфаатларига зид хатти-ҳаракатларга нисбатан муросасиз бўлиши, жамоат тартибини сақлашга ва ҳуқуқ-тартибот бузилишининг олдини олишга бутун чоралар билан кўмаклашиши шарт»** деб тўлдириб бериш мақбулроқдир.

У. ОРЗУЕВ,
философия фанлари кандидати.

ДАВР ТАЛАБИ БИЛАН

Коммунистик партия ва Совет давлатининг асосчиси Владимир Ильич Ленин социалистик қонунчиликни яратиш ва мустаҳкамлаш масалаларига ғоят катта эътибор берган эди. У меҳнаткашлар Совет давлати ўтказаётган сиёсат тўғрисида совет қонунларидан билиб олишларини, бу қонунлар оммани давлат сиёсатини амалга оширишга сафарбар этишини қайта-қайта таъкидлаган эди.

Бизнинг қонунчилигимиз гражданларнинг Совет Конституциясида гарантияланган манфаатлари ва ҳуқуқларини ҳимоя қилади. Шунинг учун ҳам социалистик қонунчилик социалистик демократиямизнинг муҳим элементи бўлиб, у билан чамбарчас боғлиқдир.

Мамлакатимизда ривожланган социалистик жамият қурилганлиги давлат ва ижтимоий ҳаётнинг ҳамма соҳаларида қонунчиликни такомиллаштиришни тақозо қилди. КПСС Программаси социалистик қонунчиликка қатъий риоя қилишни таъминлашни, ҳуқуқ-тартиботни ҳар қандай бузишларини ва жиноятчиликни тугатишни, у келтириб чиқарадиган сабабларни бартараф этишни муҳим вазифа қилиб қўйди. Бу программ қоидалар партиямизнинг кейинги съездлари ҳужжатларида, КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг бир қанча қарорларида янада ривожлантирилди. Айниқса партия XXV съездида бу масалаларга катта эътибор берилди, ўтган йиллар давомида совет қонунчилигини такомиллаштириш юзасидан жуда катта ишлар қилинганлиги таъкидлаб ўтилди.

Коммунистик партия ташаббуси билан СССР Конституциясининг лойиҳаси ишлаб чиқилди, умумхалқ муҳокамасига қўйилиб, СССР Олий Совети навбатдан ташқари сессиясида қабул қилинди.

Шу кеча-кундузда республикамизда СССР Конституциясига тўла мувофиқ равишда тузилган Ўзбекистон ССР Конституцияси лойиҳаси қизғин муҳокама қилинаётир. Меҳнаткашлар янги Конституция лойиҳаси тўғрисида, Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг тарихий ғалабалари тўғрисида фахрланиб гапирмоқдалар.

Ўзбекистон ССР Конституцияси лойиҳасининг 4-моддасида муҳим умумий қоидалар баён қилинган. Бу қоидаларга мувофиқ «Совет давлати, унинг барча органлари социалистик қонунчилик асосида иш олиб боради, ҳуқуқ-тартиботни, жамият манфаатларини, гражданларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза қилишни таъминлайди. Давлат ва жамоат ташкилотлари, мансабдор шахслар СССР Конституциясига, Ўзбекистон ССР Конституциясига ва совет қонунларига риоя қилишга мажбурдирлар». Бу қоидада СССР сиёсий системасининг муҳим таркибий қисми бўлган социалистик қонунчиликнинг моҳияти тўла очиб берилган.

Конституция лойиҳасида гражданларнинг насл-насабидан, социал ва мулкий мавқеидан, ирқи ва миллатидан, жинси, маълумоти, тили, динга муносабати, машғулотининг тури ва характери, яшаш жойи ва бошқа ҳолатларидан қатъи назар қонун олдида тенглиги мустаҳкамлаб қўйилган. Шунингдек, хотин-қизлар ва эркакларнинг тенг ҳуқуқлилиги гарантияланади.

Ўзбекистон ССР Конституцияси лойиҳасида гражданларнинг асосий ҳуқуқлари, эркинликлари ва бурчлари батафсил баён қилиб берилган. Ана шу масалаларга лойиҳанинг «Давлат ва шахс» деб аталган иккинчи қисмининг 6-боби бағишланган. Шуни ҳам таъкидлаш керакки, Конституция лойиҳасида «Давлат ва шахс» деган қисмнинг бўлиши социалистик жамиятда давлат ва шахс манфаатларининг бирлигидан далолат беради, ривожланган социализм шароитида гражданларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишга нақадар катта эътибор берилаётганлигини кўрсатади.

Лойиҳанинг «Ўзбекистон ССР гражданларининг асосий ҳуқуқлари, эркинликлари ва бурчлари» бобида гражданларнинг меҳнат қилиш, дам олиш, соғлиқларини сақлаш, қариган чоғда, касал бўлиб қолганларида, меҳнат қобилиятини тўла ёки қисман йўқотганларида, шунингдек, боқувчисиз қолганларида моддий таъминот олиш, уй-жойли бўлиш, илм олиш, маданият ютуқларидан фойдаланиш ҳуқуқлари, илмий-техникавий ва бадиий ижод билан шуғулланиш эркинлиги ва бошқа жуда кенг ҳуқуқлари, эркинликлари мустаҳкамлаб қўйилган. Гражданлар давлат ва жамоат ишларини бошқаришда, умумдавлат ва маҳаллий аҳамиятга эга бўлган қонунлар ва қарорларни муҳокама қилиш ва қабул қилишда иштирок этишга ҳақлидирлар. Халқ манфаатларига мувофиқ равишда ва социалистик тузумни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш мақсадларида гражданларнинг сўз, матбуот, йиғилишлар, митинглар, кўчаларда намойишлар қилиб юриш эркинликлари гарантияланади.

Социалистик қонунчиликка риоя қилишни таъминлаш ва уни мустаҳкамлашда суд, прокуратура ва арбитраж органларининг роли каттадир. Ўзбекистон ССР Конституцияси лойиҳасида ана шу органлар фаолиятига махсус 9-қисм бағишланган. 162-моддада Ўзбекистон ССРда одил судлов фақат суд томонидан амалга оширилиши таъкидлаб ўтилганлиги катта ва принципиал аҳамиятга эгадир. Суднинг ҳукми бўлмаса ва қонунга мувофиқ келмаса ҳеч ким жиноят қилишда айбдор деб топилиши, шунингдек жиноий жавобгарликка тортилиши мумкин эмас.

Совет прокуратураси В. И. Ленин ташаббуси билан тузилган бўлиб, у Коммунистик партия ва Совет ҳокимиятининг сиёсатини изчиллик билан амалга оширишга хизмат қилади. Прокуратура барча давлат ва жамоат ташкилотлари, мансабдор шахслар ва гражданларнинг қонунчиликка риоя қилишларини таъминлайди.

Лойиҳада прокуратура органлари ўз ваколатларини ҳар қандай маҳаллий органлардан мустақил равишда амалга ошириши ва фақат СССР Бош прокурорига бўйсуниши таъкидлаб кўрсатилди. Прокуратура органларининг СССР қонунлари, иттифоқдош ва автоном республикалар қонунларининг аниқ ва бир хил қўлланилиши устидан назорат қилиш фаолияти Коммунистик партиянинг қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни таъминлаш, давлат ва ижтимоий ҳаётнинг ҳуқуқий негизларини мустаҳкамлаш сиёсатини ўтказишда муҳим роль ўйнайди.

Прокуратура ходимлари меҳнаткашларнинг қонун билан муҳофаза қилинадиган ҳуқуқларини, давлат ва жамоат ташкилотларининг манфаатларини ҳимоя қилиб, ғоят масъулиятли вазифани бажармоқдалар ва совет кишиларини коммунистик ахлоқ принциплари руҳида, қонунларни ва социалистик турмуш қоидаларини ҳурмат қилиш руҳида тарбиялаш ишига ёрдам бермоқдалар.

Прокурор назорати давлат фаолиятининг СССР Конституциясида белгилаб қўйилган мустақил формаси бўлиб, унинг асосий мақсади қонунларга аниқ риоя қилинишини ва бу қонунлар бир хил қўлланилиши устидан олий назоратни амалга оширишдир. Бутун сиёсатимиз қонунчиликнинг бирлигига асосланганлир.

Меҳнаткашларнинг, бутун халқнинг қонунда мустаҳкамлаб қўйилган иродаси оғишмай амалга оширилаётган социалистик давлатдагина шундай бўлиши мумкин.

Қонунчиликни такомиллаштириш социалистик қонунчиликни ривожлантириш ва мустаҳкамлашнинг энг муҳим воситасидир. Шунинг учун ҳам совет қонунчилигини такомиллаштириш масалалари ҳамиша Коммунистик партия ва Совет давлатининг диққат-марказида бўлиб келди. Бизнинг қонунларимиз ҳар бир конкрет даврда ҳаёт талабларига, социализм даврида тез ривожланиб бораётган ижтимоий муносабатларга мос бўлмоғи керак. Қонунларимизнинг вақти-вақти билан ўзгартирилиши ва тўлдирилишининг сабаби ҳам ана шундадир.

Қонунчиликни такомиллаштиришдан кўзда тутилган мақсад коммунистик қурилиш манфаатларини таъминлашдир. Бу воситанинг самараси қонунчиликнинг аҳволи ва уни яхшилаш чораларигагина боғлиқ бўлиб қолмай, бу қонунчилик амалда ҳаётга қандай татбиқ қилинаётганлигига, унга риоя қилиш қанчалик мустаҳкам таъминланаётганлигига ҳам боғлиқдир. «Яхши қонунни ишлаб чиқишнинг ўзи етарли эмас, — деган эди ўртоқ Леонид Ильич Брежнев, — қонунга риоя қилинсагина у яшайди ва амал қилади».

Ҳуқуқ-тартиботларнинг бузилишига қарши курашда меҳнат коллективлари ва меҳнаткашларнинг жамоат ташкилотлари катта роль ўйнайди. КПСС XXIV съездининг КПСС Марказий Комитети Ҳисобот доклади юзасидан резолюциясида жамоатчилик эътиборини меҳнат интизомини бузиш, тамагирлик, текинхўрлик, ичкиликбозликка қарши курашга қаратиш, кишилар онгидаги ўтмиш сарқитларига қарши курашни давом эттириш зарурлиги таъкидлаб ўтилган эди.

Партия ва ҳукуматимиз қарорларида барча давлат ва жамоат ташкилотлари кучи билан, жамоат тартибини сақлаш ва социалистик қонунчиликка риоя қилишни таъминлаш ишига меҳнаткашларни кенг жалб қилиш йўли билан ҳуқуқ-тартиботни бузишга қарши курашнинг кенг жабҳасини вужудга келтиришга алоҳида эътибор берилади. Совет қонунчилиги жамиятга қарши хатти-ҳаракатларни ва жиноятчиликни тугатиш ишига жамоатчиликни кенг жалб этишнинг турли формаларини кўзда тутади.

Меҳнаткашлар коллективларининг йиғилишлари ана шундай формалардан биридир. Коллективлар йиғилишларида интизомни, социалистик турмуш қоидаларини бузувчилар муҳокама қилинади. Ўртоқлик судлари эса сайлаб қўйиладиган жамоат органлари бўлиб, улар ҳам социалистик қонунчиликни мустаҳкамлашда катта роль ўйнамоқда. Халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетлари ҳузуридаги балоғатга етмаганлар иши бўйича комиссиялар, социалистик қонунчилик комисссиялари, шунингдек кўнгилли халқ дружиналари, жамоатчи мураббийлар — буларнинг ҳаммаси жамоат тартибини сақлаш ва социалистик қонунчиликни мустаҳкамлаш ишида меҳнаткашларнинг иштирок этишини таъминлашнинг хилма-хил формаларидир.

Ҳозирги вақтда социалистик турмуш қоидаларини бузишга, жамият манфаатларига зид хатти-ҳаракатларга қарши курашда меҳнат коллективларининг роли ортиб бормоқда . СССР Конституциясининг 8-моддасида меҳнат коллективлари совет жамиятининг сиёсий системасига киритилган бўлиб, меҳнат коллективларининг кенг ҳуқуқлари белгилаб берилган. Бу моддада, жумладан меҳнат коллективлари меҳнат интизомини мустаҳкамлашда, ўз аъзоларини коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялашда ёрдам бериши таъкидлаб ўтилган. Бу қоидалар Ўзбекистон ССР Конституцияси лойиҳасида ҳам тўла ўз ифодасини топган.

Социалистик қонунчиликни бундан кейин янада мустахкамлаш кўп жиҳатдан гражданларнинг ҳуқуқ билимлари даражасига боғлиқдир. Меҳнаткашларни ҳуқуқий тарбиялаш, ҳуқуқ пропагандасини кенг авж олдириш ишларининг аҳамияти КПСС Марказий Комитетининг «Меҳнаткашларнинг ҳуқуқ тарбиясини яхшилаш чоралари тўғрисида»ги қарорида алоҳида таъкидлаб ўтилган. Партиямиз XXV съезди ҳужжатларида ҳам бу масалага катта эътибор берилганлигини кўрамиз.

Ҳуқуқ пропагандаси социалистик жамият аъзоларининг активлигини оширишга хизмат қилмоғи керак. Бу активлик совет гражданларига бериб қўйилган демократик ҳуқуқлар ва эркинликлардан кенг фойдаланишдан, шу билан бир вақтда уларнинг ўз бурчларини оғишмай бажаришларидан иборатдир.

Ҳуқуқ билимларини пропаганда қилиш меҳнаткашлар ўртасида олиб бориладиган ҳуқуқий тарбиянинг ягона йўли эмас. Совет жамияти барча институтларининг, ҳамма мансабдор шахсларнинг аниқ, изчил, қонунларга чуқур ҳурмат билан суғорилган фаолияти ҳуқуқ тарбиясининг муҳим воситасидир. Энг аввало мансабдор шахснинг қонунга муносабати, ҳар бир муассасадаги ҳуқуқий муҳит жамият юридик маданиятининг мезонидир.

Қонун — ҳамма учун мажбурий. Бу — социалистик жамиятнинг бузилмас принципидир. Шунинг учун ҳам, аввало, раҳбарлар, мансабдор шахслар, давлат ва хўжалик аппарати ходимлари қонунларни ҳурмат қилиш намунасини кўрсатишлари керак.

Н. БЎРИХЎЖАЕВ,
Ўзбекистон ССР прокурори.

НУРОТАЛИКЛАР ИЗИДАН

НАМАНГАН [«Совет Ўзбекистон» мухбири]. Наманган райони чорвадорлари нуроталиклар ташаббусига қўшилиб, баҳорги қўзилатиш мавсумини муваффақиятли якунладилар Районда мавжуд совлиқларнинг ҳар юз бошидан ўртача 112 тадан соғлом қўзи олиниб, бу соҳадаги социалистик мажбурият шараф билан бажарилди. Қўзиларнинг ҳаммаси ўстириш учун қолдирилди. «Ленинград» колхозининг Х. Саримсоқов, С. Чиналиев, «Коммунизм» колхозининг Э. Эргашев, Ленин номли колхознинг И. Эргашев каби илғор чўпонлари ҳар юз бош совлиқдан 140-150 бошдан соғлом қўзи олиб, юқори кўрсаткичга эришдилар.

Наманган райони чорвадорлалари беш йилликнинг зарбдор учинчи йилида қўй ва эчкилар сонини 20 минг бошга, қорамоллар туёғини 8,6 минг бошга, паррандалар сонини 21 минг бошга етказишга сўз беришган. Улар ваъдаларига яраша меҳнат қилмоқдалар.

Т. НАЗИРОВ.

160 ИШ СОАТИДА

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг Мактубига амалий иш билан жавоб бериш ниятида ўз зиммаларига оширилган социалистик мажбурият олиб меҳнат қилаётган Шаҳрисабз райони пахтакорлари чигит экишни қисқа муддатларда тамомлаганликлари тўғрисида рапорт бердилар. Деҳқонлар чигит экишда Ипатово райони деҳқонларининг иш методи бўйича меҳнат қилиб, 160 иш соатида 16 минг 120 гектар майдонга чигит экиб бўлдилар.

Райондаги «Правда», «Коммунизм», «Гулистон», «Социализм», Меҳнат Қизил Байроқ орденли Ленин номли, Энгельс номли колхозларнинг пахтакорлари экишда энг юқори кўрсаткичларга эришдилар.

Район механизаторлари ғўза парваришига зарур бўладиган механизмларни тракторларга тиркаяптилар. Далаларда эса суғориш тармоқларини тартибга келтириш, ўғит жамғариш қизғин давом эттириляпти.

Эрта-индин ғўза парвариши бошлаб юборилади.

«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА
ЯНГИЛИКЛАР · ХАБАРЛАР · ВОҚЕАЛАР

СССР—БАНГЛАДЕШ
ДЎСТОНА ҲАМКОРЛИК

Яқинда мустақиллик йиллигига бағишланиб ўтказилган анъанавий кечада Бангладешнинг Москвадаги элчиси Шамсул Хок сўзга чиқиб, Совет Иттифоқи Бангладеш халқига кўрсатаётган мадад унинг мамлакатининг иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамлашга ёрдам беряпти, деб таъкидлади. У мамлакатда СССР ёрдами билан қурилган ёки қурилаётган бир қанча муҳим саноат корхоналарини эслатиб ўтди. Шулар орасида «Горосал» иссиқлик электростанцияси тилга олинди.

Икки йил муқаддам, 1976 йилнинг 10 апрелида Бангладеш пойтахти — Даккадан 50 километр нарига жойлашган Горосал қишлоғида Совет Иттифоқи ёрдами билан қурилган 110 минг киловатт қувватга эга бўлган иссиқлик электростанциясини ишга туширишнинг тантанали маросими ўтказилди. У Бангладешни электр энергияси билан таъминлаш ишига салмоқли ҳисса қўшди ва ҳозирги вақтда мамлакатда ишлаб чиқарилаётган бутун электр энергиянинг салкам 20 процентини бермоқда. Электр станциясини ишга туширишда бангладешлик ишчилар ва инженерларга совет ҳамкасблари ёрдам бермоқдалар. Улар ТЭЦ ҳузурида электротехника саноати соҳасида ишловчи кадрлар тайёрлашнинг ўзига хос ўчоғи бўлган ўқув марказини ҳам ташкил этдилар.

Электростанция қурилиши Совет — Бангладеш иқтисодий ҳамкорлигининг биринчи объектларидан бири бўлганлиги тасодифий эмас. Ҳар бир мамлакат учун, айниқса ривожланаётган мамлакатлар учун электрлаштириш ғоят катта аҳамиятга эга эканлиги яхши маълум. Лекин бунинг учун фақат электр энергиясининг ўзи кифоя қилмайди, тегишли машина-ускуналар ҳам зарур. Шу сабабли Совет Иттифоқи ёрдамида йирик саноат ва порт шаҳри бўлган Читтагонгда Жануби-Шарқий Осиёнинг энг йирик электр машина-ускуналари заводларидан бири барпо этилмоқда. Уни ишга тушириш шу йилнинг ёзига белгиланган.

Читтагонг кўп вақтдан бери Совет — Бангладеш дўстлигининг рамзи бўлиб қолди. Денгизда ташилаётган юкларнинг тахминан 70-80 проценти унинг порти орқали ўтади, бу мамлакат саноат ва қишлоқ хўжалигининг кўпгина тармоқларини ишлаши учун қулай шарт-шароитлар яратиб бермоқда. Бу эса Совет ва Бангладеш мутахассисларининг фидокорона меҳнати натижасидир.

...Собиқ Шарқий Покистоннинг территориясида уруш ҳаракатлари тугаганидан сўнг Читтагонг порти қуршовда қолганди. Унинг атрофидаги сувларда неча ўнлаб кемалар чўктириб юборилган ва кўп миқдорда миналар ташланган эди. Асосий денгиз дарвозалари бекилиб қолган, бу ҳол эса экономикага катта зарар етказаётган эди. Ана шунда совет техникаси ва совет кишилари Бангладеш халқига ёрдамга келдилар. Читтагонг районига СССРдан қутқариш экспедицияси етиб келди. Қутқариш экспедицияси иш бошлагандан сўнг орадан бир неча ой ўтгач Читтагонг порти очилди. Орадан икки йил ўтгандан кейин эса порт зонасидаги Бенгал қўлтиғининг бугун акваторияси кемаларнинг яна эркин қатнови учун очилди.

Совет денгизчилари ғоят қийин шароитларда ишлаб, портга кираверишдаги жойларни миналардан тозаладилар, чўктириб юборилган 26 кемани олиб чиқдилар. Қутқариш ишлари давомида совет денгизчилари ва мутахассислари Бангладешга ўз авария-қутқарув хизматини ташкил этишда ёрдам бердилар. Эндиликда порт кираверишида бўлган тор бурундаги барча кемаларни кутиб олаётган ва кузатаётган маёқ ёнида Совет — Бангладеш дўстлиги рамзи бўлган обида турибди. Обидага бенгал, инглиз ва рус тилларида бу ерда совет қутқариш экспедицияси ишлади ва унда Советлар мамлакати денгизчилари мардлик ва фидокорлик кўрсатдилар, деган ёзувлар ўйиб ёзилган.

Совет — Бангладеш иқтисодий ҳамкорлиги ғоят кенг доирадаги проблемаларни ўз ичига олади. Масалан, 1977 йилнинг бошларида Бутуниттифоқ «Техноэкспорт» бирлашмаси ва Бангладеш тўқимачилик корхоналари корпорацияси 25 минг урчуқли ип йигириш фабрикасини лойиҳалашни бошлаш ҳақидаги битимга имзо чекдилар. Бу фабриканинг қурилиши ҳам Совет Иттифоқи ёрдамида амалга оширилади.

Совет мутахассислари бир неча йиллар мобайнида Бангладешда нефть ва газ геология-разведка ишларини олиб бормоқдалар. Ҳозиргача газнинг бир қанча конлари аниқланди.

Барча ривожланаётган мамлакатлар учун бўлгани каби, Бангладеш учун ҳам юқори малакали миллий кадрларни тайёрлаш ҳаётий муҳим аҳамиятга эгадир. Ҳозир биргина СССРнинг олий ўқув юртларида мингдан ортиқ бангладешлик студентлар таълим олмоқда. Ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС XXV съездида таъкидлаганидек, «Совет Иттифоқининг мустамлака қарамлигидан озод бўлган мамлакатлар билан алоқалари кенгайди ва мустаҳкамланди».

«Бу борада Совет Иттифоқи — деб таъкидлаганди у, — ўзи учун ҳеч қандай манфаат кўзламайди, концессиялар олишга интилмайди, сиёсий ҳукмронлик қилишга интилмайди, ҳарбий базалар берилишини талаб қилмайди».

Советлар мамлакати билан Бангладеш Халқ Республикаси ўртасидаги муносабатлар — совет халқининг ривожланаётган мамлакатларга уларнинг миллий экономикасини мустаҳкамлашда ёрдам беришга самимий интилаётганлигининг ёрқин мисолидир.

Н. ВЛАДИМИРОВ.
[АПН].

Ж. КАРТЕРНИНГ НЕЙТРОН ҚУРОЛ ТЎҒРИСИДАГИ ҚАРОРИ

ВАШИНГТОН, 8 апрель. (ТАСС). АҚШ президенти Ж. Картер нейтрон қурол «ишлаб чиқаришни кечиктириш» тўғрисида қарор қабул қилганлигини эълон қилди. Президентнинг Оқ уй томонидан эълон қилинган баёнотида қуйидагилар таъкидлаб ўтилади: «модернизация қилинган тактик қуролимизда кучайтирилган нур самарасининг хоссаларидан фойдаланиш хусусидаги узил-кесил қарор кейинроқ қабул қилинади».

Аммо Ж. Картер баёнотининг мазмунига қараб хулоса чиқарганда ҳозирги қарор нейтрон қурол ишлаб чиқариш ва уни кўпайтиришга тайёргарлик кўришдан воз кечилганлигини асло билдирмайди. Президент «мудофаа министрлигига «Лэнс» ракетаси ва саккиз дюймли қурол системаси учун керакли ядро портловчи қалпоқларини модернизация қилишга киришиш тўғрисида кўрсатма» берганлигини хабар қилди. Бундан мақсад кейинчалик уларда нейтрон қуролдан фойдаланишдир.

«Биз,—деди у, — ҳарбий потенциалимизни, ядро потенциалини шунингдек ноядро потенциалини модернизация қилиш ва мустаҳкамлаш учун иттифоқчиларимиз билан биргаликда бундан буён ҳам тегишли чораларни кўраверамиз».

Айни вақтда президент ишга алоқаси бўлмаган бошқа масалалар юзасидан Совет Иттифоқининг ён беришига очиқдан-очиқ эришиш мақсадида АҚШда нейтрон қурол ишлаб чиқаришдан воз кечиш тўғрисида узил-кесил қарор қабул қилишни Совет Иттифоқининг ўз мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш юзасидан нейтрон қуролга сира дахли бўлмаган тадбирларига боғлиқ деб қўйишга уринди. Шу билан бирга Ж. Картер СССРнинг нейтрон қуролни ишлаб чиқмаслик, тўпламаслик, бирор ерга жойлаштирмаслик тўғрисида ўзаро асосда келишиб олиш ҳақидаги аниқ-равшан таклифи тўғрисида лом-мим ҳам демайди.

Шуни таъкидлаб ўтиш керакки, Оқ уйнинг расмий вакили ўша кунйёқ шу тўғрида изоҳ бериб, президентнинг ракеталар ва артиллерия снарядлари портловчи қалпоқларини модернизация қилиш программасини амалга ошириш ҳақида Пентагонга йўл-йўриқлар берганлигини унинг қароридаги асосий омил қилиб кўрсатди. Вакил бу тадбир кўрилиши натижасида кейинчалик «вақтни жуда кам сарфлаб» нейтрон қурол ишлаб чиқариш имконияти туғилади, деб уқтириб ўтди. У портловчи қалпоқларни модернизация қилиш жараёни бир ярим-икки йил вақтни ўз ичига олади, деб хабар қилди. Оқ уй вакилининг изоҳларидан яна шу нарса яққол кўриниб турибдики, АҚШ ҳукуматининг келгусида нейтрон қуролини Ғарбий Европада кўпайтириш учун жамоатчилик фикрида энг қулай вазиятни вужудга келтиришга интилаётганлиги ва ядро урушининг келиб чиқиш хавфини кучайтирадиган бу қуролни яратишга қарши кучли норозилик ҳаракатини заифлаштиришга уринаётганлиги нейтрон қурол ишлаб чиқаришни кечиктириш тўғрисида қарор қабул қилинганлигининг асосий важларидан биридир.

АҚШ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ҚАРОРИ ТЎҒРИСИДА БАЁН ЭТИЛГАН ФИКРЛАР

ВАШИНГТОН, 9 апрель. (ТАСС). Вакиллар палатасининг аъзоси Ж. Коньерс матбуот конференциясида бундай деди: президент Ж. Картернинг нейтрон қурол ишлаб чиқаришни кечиктириш тўғрисидаги қарори инсоният тарихидаги ана шу «энг разил» қуролдан воз кечилганлигини билдирмайди. Президент кишиларни ёппасига қирадиган ана шу мудҳиш воситани ишлаб чиқармаймиз, деб аниқ ва равшан айтиш ўрнига муайян сиёсий гуруҳларнинг тазйиқига берилиб кетди ва бу масалада «номуайянликнинг хатарли элементи»ни илгари суриб, муросасозлик йўлига ўтди.

Конгресс аъзоси яна бундай деди: Оқ ўй эгаллаб турган икки томонлама позиция нейтрон қурол ишлаб чиқариш тўғрисидаги масалани истаган вақтда ўртага қўйиш имконини беради. Пентагон ана шу пайтгача нейтрон қуролни такомиллаштираверади. Мен бу қуролга қатъиян қаршиман ва уни тамомила тақиқлаш йўлидаги актив кампанияни давом эттираверaман. Қуролланиш пойгасини авж олдиришни тўхтатиш пайти келди, ақл-идрок садосига қулоқ солиб, давом этаётган ноо қилона ишларни тўхтатиш пайти келди, деб таъкидлади сўзининг охирида Ж. Коньерс.

Президент, деди ҳарбий проблемалар билан шуғулланувчи ахборот марказининг вакили С. Лидер, ўз қарорини қабул қилганида АҚШнинг НАТОдаги иттифоқчилари бўлган мамлакатларнинг аҳолиси нейтрон қуролни ўз территорияларида жойлаштиришга қатъий қарши чиққанлиги каби фактни эътиборга олмай қололмади. Бундан ташқари, ядро қуролининг ана шу янги турини ишлаб чиқариш, деди у, стратегик ҳужум қуролларини чеклаш тўғрисида СССР билан АҚШ ўртасида олиб борилаётган музокараларнинг умумий муҳитига анча катта зарар етказган бўлур эди ва бу музокараларни муваффақиятли тугаллаш йўлида қўшимча ғовларни вужудга келтирган бўлур эди.

Биз, деди қурол-яроғлар устидан назорат тарафдорлари уюшмасининг секретари Г. Сковилл, ядро урушининг олдини олишни истар эканмиз, нейтрон қуролни вужудга келтиришдан қатъиян воз кечишимиз керак. Бу қуролдаги энг хатарли нарса шуки, бу кризисли вазиятларда ядро қуролини қўлланишни енгиллаштиради, бу эса термоядро можаросининг пайдо бўлиш хавфини анча оширади. Ана шу ваҳшиёна қурол тарафдорларининг келтирган далиллари, деб таъкидлади Г. Сковилл, ҳеч қандай танқидга бардош беролмайди. Биринчидан, уни «мудофаа» қуроли деб аташ мумкин эмас, чунки нейтрон бомба аслида ҳужум қуролидир. Бу қурол душманнинг жонли кучларини қириб ташлаш ва сўнгра унинг моддий бойликларини босиб олиш имконини беради. Иккинчидан, деб уқтириб ўтди Г. Сковилл, СССР билан музокараларда тазйиқ ўтказиш учун пеш қилиш мақсадида бу қуролдан фойдаланиш тўғрисидаги фикрлар ҳам асоссиздир. Биз зўравонлик позициясидан туриб руслар билан гаплаша олмаслигимизни ва уларга ўз хоҳиш-иродамизни қабул қилишни буюра олмаслигимизни тушуниб олиш пайти келган. Масалан, АҚШда бош қисмлари бир-биридан ажраладиган ракеталарни яратиш вақтида ҳам шундай ҳолат рўй берган эди. Биз пеш қилиш учун шу ракеталардан фойдаланмоқчи бўлган эдик. Оқибат натижада руслар ҳам шундай қуролни вужудга келтирдилар ва миллий мудофаа манфаатлари нуқтаи назаридан бизнинг позицияларимиз мушкуллашди, холос.

Жонажон Ватан бўйлаб
ТАСС

Дадил одим

Кривой Рогдан хабар қиладилар: шимолий кон саралаш комбинатида қурилаётган саралаш фабрикасида домналар учун қимматли хом ашё—темир руда концентрати олинди. Бу ерда йилига 2,5 миллион тонна маҳсулот берадиган комплекснинг биринчи навбати ишга туширилмоқда. Руданинг сув ёрдамида ўз-ўзидан майдаланиш усулини қўлланиш туфайли концентратдаги темир моддаси 65,5 процентга қадар етказилади. Асбоб-ускуналарнинг ишини назорат қилиш ва технология режимига риоя этиш биринчи марта марказий диспетчерлик пультидан амалга оширилади.

Мўл-кўл ҳосил учун

Гектар бошига 480 центнердан ҳосил берувчи янги «Садко» навли уруғлик картошкани республикада биринчи бўлиб Минск ва Гомель областларининг деҳқонлари олдилар. Эндиликда Гродно областида экилаётган «Комсомолец-20» нави ҳам ҳосилдорлик жиҳатидан «Садко» навидан бир озгина ортда қолади. Бу навларни Белоруссия картошкачилик ва мева-сабзавотчилик илмий-тадқиқот институтининг селекциячилари етиштирдилар.

Республикадаги қарийб ярим миллион гектарли картошка майдонининг ҳаммасига институт селекциячилари етиштирган навлар экилмоқда. Эндиликда олимлар янги —гектар бошига 600 центнерга қадар ҳосил берувчи ва серкрахмал бўлган асосан ўрта пишар ва эртанги навларни яратмоқдалар.

Ихтисослаштирилган колхоз ва совхозлар энг яхши навли уруғлик билан ўз республикасининг эҳтиёжларинигина таъминлаб қолмай, шу билан бирга ҳар йили шундай навли уруғликни РСФСР, Ўзбекистон, Грузия, Арманистон ва Қозоғистонга ҳам жўнатиб турадилар.

Юксак меҳнат унуми

Янги корпусга кўчирилган Вильнюсдаги В. И. Ленин номли ҳисоб машиналари заводининг электрон-йиғув цехи дастлабки сменаларданоқ юксак меҳнат мароми билан ишлай бошлади. Цех маҳсулот ишлаб чиқариш суръатларини пасайтирмаган ҳолда кўчирилди.

Бу цех корхонани реконструкция қилиш программасига мувофиқ эски бинодан кўчирилди. Ана шу программада янги қувватларни босқичма-босқич ўзлаштириш кўзда тутилган.

Бошқа участкаларда ҳам асбоб-ускуналар жадал монтаж қилинмоқда. Техникани етказиб берувчилар реконструкция қилиш программасининг муваффақиятли бажарилишига кўмаклашмоқдалар.

Завод коллективи КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг Мактубига амалий иш билан жавоб қайтариб, ишлаб чиқариш ва реконструкциялашни бир маромда олиб бормоқда. Ходимлар янги техникани олдиндан ўрганиб қўймоқдалар. Бу эса кейинчалик тўғридан-тўғри тўла қувват билан ишлаш имконини беради. Завод реконструкция қилиб бўлингандан кейин электрон-ҳисоблаш комплексларини ишлаб чиқариш икки баравар ортади.

Савдо залидаги «дарслар»

Таллиндаги савдо уйида ўзига хос мактаб очилди. Электр товарлар секциясида тузилган бўлимнинг ходимлари харидорларга янги маиший техникадан қандай фойдаланиш кераклигини кўрсатадилар.

Кўпчилик секциялари ўзига-ўзи хизмат қилиш усулига кўчирилган универмагда баъзан харидор янги буюмни танлаб олиш чоғида қийналиб қолади. Бошқа бўлимлар ҳам электр товарлар секциясидан ўрнак олиб, маиший химия, радиотехника буюмларининг фазилатлари билан таништирмоқдалар.

ДАСТЛАБКИ УЧРАШУВЛАР, ИЛК МУЛОҲАЗАЛАР

Футбол

Ниҳоят олий лига командалари ўртасида мамлакат чемпионати бошланди. Мухлислар дастлабки тур учрашувларида командаларнинг мавсумга қандай тайёргарлик кўрганлигининг шоҳиди бўлдилар. Аксарият коллективлар чемпионатга шай эканликлари кўринди. Жумладан, Тбилиси, Донецк, Тошкентда ўтказилган учрашувлар мароқли ва мазмунли бўлди.

Ўтган мавсумнинг кумуш медали совриндори тбилисилик динамочилар билан пойтахт спартакчилари учрашуви ўзига хос футбол байрамига айланди. Грузия пойтахтидаги марказий стадионга қарийб 55 минг томошабин ташриф буюрди. Грузин футболчилари ҳам шунга яраша ўйин кўрсатишди. Улар спартакчилар дарвозасини икки маротаба ишғол қилиб, қимматли қўш очкони қўлга киритишди. «Шахтёр» — «Заря» учрашувида ҳам донецкликлар дарвозага икки тўп киритиш билан муваффақият қозондилар.

Дастлабки тур учрашувларида дарвозага ягона тўп киритиш билан ғалаба қозониш Днепропетровск ва республикамиз пойтахтида юз берди. Олий лигачилар сафида яна куч синашишга киришган «Пахтакор» командаси футболчилари ЦСКА коллективини қабул қилишди. Армиячиларнинг бу йилги режалари балки каттадир, лекин улар ўтган йили омади юришмаган коллективлар қаторидан ўрин олишган эди. Шунга қарамай, учрашувнинг биринчи ярмида томонлар ўзаро «синовчан» тўп суришди. Ҳисобни очиш учун имкониятлар бўлиб турди.

Танаффусдан кейин М. Ан ўзини кўрсатди. Тажрибали ярим ҳимоячининг астойдиллиги қўл келди. У ошириб берган тўпни В. Фёдоров (53-минут) армиячилар дарвозасига йўллаб, командага ғалаба келтирди. Шундай қилиб, мавсум бошида тбилисилик динамочилар, «Шахтёр», «Днепр» ва пахтакорчилар қўш очколик бўлишди. Қолган ўйинларда эса дуранг ҳисоблари қайд қилинди. Чунончи, «Арарат» — «Зенит», «Нефтчи» — «Торпедо», «Черноморец» — «Динамо» (Киев) учрашувларида дарвозалар даҳлсиз қолди. Пойтахт темир йўлчиларини қабул қилган қайратчилар ҳам очколарни (2:2) баҳам кўришди.

Бу йилги мавсумда командалар ўртасидаги дуранг ҳисоблар бир оз чеклаб қўйилган. Шу жиҳатдан қараганда дастлабки учрашувларда ҳисоб очолмаган ёки дуранг қилган коллективлар имкониятларини бой беришди дейиш мумкин. Чунки, фақат саккиз ўйингача дуранг ҳисоби учун командалар биттадан очко олишади. Шунингдек, олий лига командалари ўртасида учрашувларнинг ҳужумкор руҳда ва мазмунли ўтишини таъминлаш важидан катта футболнинг яна бир соврини таъсис этилди. «Энг яхши коллектив» деб аталган бу соврин мавсум охирида томошабинларнинг сони, стадионни учрашувга ҳозирлаш, меҳмонларни қабул қилиш, ўйинчилар ҳамда томошабинларнинг учрашув пайтида ўзларини тута билишлари ҳисобга олинган ҳолда берилади. Тошкентда ўтказилган биринчи учрашувда «Пахтакор» стадионининг учдан бир қисми мухлислар билан банд бўлди. Ўйлаймизки, пахтакорчилар чиройли ўйинлар кўрсатиш билан, мухлислар эса марказий спорт аренасига кўпроқ чорланиш ва севимли командаларини қўллаш билан янги соврин учун ўзига хос курашни бошлаб юборадилар.

Ҳ. НОСИРОВ.

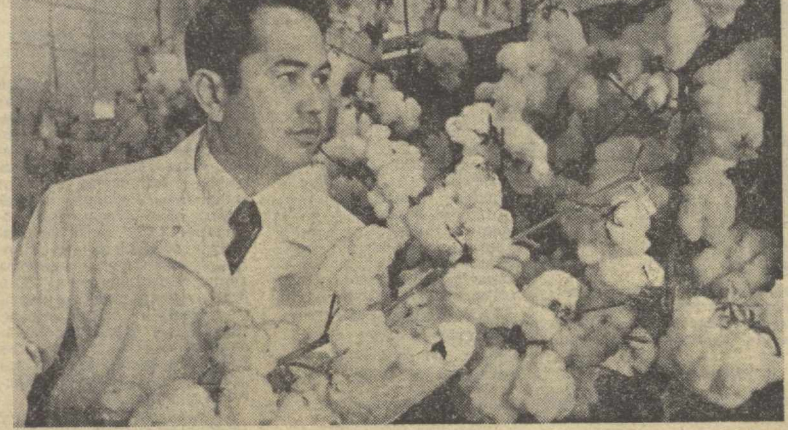

ИЛМИЙ ЛАБОРАТОРИЯЛАРДА

Республикамиз деҳқонлари улкан хирмон — 5 миллион 550 минг тонна «оқ олтин» етиштириш учун зўр ғайрат-шижоат билан меҳнат қилмоқдалар. Уларнинг ана шу олижаноб мақсадлари рўёбга чиқишида олимларимиз ҳиссаси катта. Ҳамкорликдаги иш эса ҳосилдорликни ошириш, ғўзанинг турли касалликларга чидамли янгидан-янги навларини яратишга имкон бермоқда. Бу борада хусусан Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ўсимликлар экспериментал биологияси институти ходимлари муносиб ҳисса қўшмоқдалар. Халқ хўжалиги учун ниҳоятда улкан аҳамиятга эга бўлган тезпишар, ҳосилдор ва вилтга чидамли «Тошкент» навининг янгидан-янги намуналари яратилмоқда.

Суратларда: (юқорида) биология фанлари кандидатлари М. Раҳимова ва В. Сеноедов янги ғўза навини кўздан кечирмоқдалар. Пастда — биология фанлари кандидати Остон Жалилов ғўза селекциясини яхшилаш устида илмий изланишлар олиб бориш натижасида «АН-Самарқанд-2», «Фарҳод» ва «Иттифоқ» каби ғўза навларини яратди.

И. Глауберзон фотолари.

БЕЛЛАШУВЛАР, ТЎПЛАР, ОЧКОЛАР

● **ВОЛЕЙБОЛ.** Свердловскда аёллар олий лига командаларидан 8 нафари фахрли ўринлар учун сўнгги учрашувларни ўтказмоқда. Тошкентнинг «Автомобилист» командаси навбатдаги учрашувни ЦСКА (0:3), Бокунинг «Нефтчи» (3:0) коллективлари билан ўтказди.

● **МЕРГАНЛИК.** Киевда СССР кубоги учун мусобақалар ўтказилмоқда. Ўзбекистонлик мерганлар алоҳида машқлар бажаришдан кейин команда ҳисобида бешинчи бўлиб туришибди.

● **ЧАВАНДОЗЛИК.** Хоразмда фойдаланишга топширилган янги отчопарда республика Министрлар Совети соврини учун мусобақалар ўтказилди. Бунда 2 минг метрга тўсиқлар оша пойгалашишда урганчлик И. Токарев пешқадамлик қилди. 700 метрли масофада арғумоқларни тўсиқлардан олиб ўтишда тошкентлик А. Просин муваффақият қозонди. «Кичик соврин» учун от ўйнатиш баҳсида эса Т. Литвиненко ғолиблик қилди.

Редактор **М. ҚОРИЕВ.**

С. АЙНИЙ ТАВАЛЛУДИНИНГ 100 ЙИЛЛИГИГА

ЎЛМАС САТИРА

Садриддин Айнийнинг истеъдоди сатира ва юмор соҳасида ҳам улкан куч билан намоён бўлди. Адибнинг деярли биронта асари йўқки, унда кулги ва сатирадан моҳирлик билан фойдаланилмаган бўлсин. Санъаткорнинг революциядан олдин ёзган шеърларидан бошлаб, «Дохунда»ю «Қуллар»ида, «Эсдаликлар»ида ҳажвия мана мен деб яққол кўриниб турибди. Булар ичида «Бухоро жаллодлари» (1920—1922) қиссаси, айниқса «Судхўрнинг ўлими» (1939) алоҳида аҳамиятга эга.

«Бухоро жаллодлари» асарида С. Айний золимларнинг инқирозга учраганлиги, халқ ғазаби ва нафратига дучор бўлганлигини турмушдан олинган фактлар асосида очиб берди. У Бухоро амирлигида зулмнинг кучайиши натижасида ўлканинг зиндон ва дорлар билан тўлиб-тошиб кетганини, сон-саноқсиз бегуноҳ кишиларнинг ўлдирилишини, амалдорларнинг жирканч ички дунёсини моҳирлик билан тасвирлади.

«Судхўрнинг ўлими»да асосан бир очкўз кимсанинг характери, фаолияти фош қилинади. Лекин катта ҳаёт тажрибасига эга бўлган С. Айний воқеалар ифодасидан чуқур, кенг хулосалар чиқаради. Сатира тиғини барча судхўрларга, уларни етиштирган тузумга қарши қаратади. Алдамчилик, хиёнаткорлик, ҳаромхўрлик, қаллобликларни келтириб чиқарадиган негиз— эксплуатация, хусусий мулкчиликка асосланган тузум эканлигини характерли, кулгили вазиятларда исботлаб берди. Мавжуд тузумнинг ҳар хил ярамас, жиноий ишларга йўл очиб бериши ва бундай ишларни қўллаб-қувватлашини қаттиқ қамчилади. «Судхўрнинг ўлими»даги Қори Ишкамба жаҳон адабиётида моҳирона яратилган сатирик типлардан биридир. В. Шекспирнинг Шейлок, Мольернинг «Хасис», Бальзакнинг Гобсек, А. С. Пушкиннинг Барон, Н. В. Гоголнинг Плюшкин образлари фикримизнинг далилидир. С. Айнийнинг Қори Ишкамба образи шу типлар галереясидан мустаҳкам ўрин эгаллади.

Классик сатирадаги мумсик, очкўзлик хислатларини ва ҳажвий образларни чизишдаги адабий традициялар С. Айнийга озуқа бўлганлиги шубҳасиздир. А. Навоийдаги хасис ҳукмдор билан ҳамтовоқ бўлмасликка чақириш мотивлари, Маҳмурдаги феодал сарой хони ва шоирнинг очкўзлиги ва ҳаддан ташқари мешкоринлигини ифода этиш моментлари, Гулханийдаги Бойўғли қуши орқали фақат мол-дунё учун қизини сотадиган хасис амалдорни фош қилиш тенденциялари ҳамда Муқимийдаги турли ҳукмдорларнинг ҳар хил йўллар билан маблағ тўплаш бобидаги тубан кирдикорларини очиб бериш маҳоратлари С. Айнийга ёрдамга келди. Бу моментлар ва хасисларнинг хусусиятлари, маълум даражада Қори Ишкамбада ўз аксини топди.

С. Айнийнинг ҳақиқий санъаткор сифатида традицияларни янги сатирик ҳаётий заминда, янги воқеалар аспектида, янги оригинал образ мисолида ривожлантириши унинг новаторлигини майдонга келтирди.

С. Айний судхўрнинг типини ҳар томонлама ёритади. Биринчи галда унинг социал қиёфаси гавдаланади. Ёзувчи Қори Ишкамба характеридаги очкўзлик, хасислик хусусиятларининг пайдо бўлиши, шаклланиши ва ривожланишини воқеалар процессида кўрсатиб боради ва қандай вазиятлар бу хислатларни келтириб чиқарганлигини ишонарли картиналарда ифодалаб беради. Унинг босиб ўтган ҳаёт йўли ва фожиали тақдирини бадиий лавҳаларда чизади.

С. Айний шахсни маънавий томондан қашшоқлантирган, уни судхўрга айлантириб, инсонни-инсонга бўри қилиб қўйган сабабларни ўтмишдаги ижтимоий тузумдан топади. Бу ҳол авторни ижтимоий тузумнинг ичига олиб киради, судхўрни келтириб чиқарган, вояга етказган шароитлар, вазиятларни таҳлил қилади.

Типик характер билан типик шароитнинг бирлиги — повестнинг катта фазилати ва ютуғидир. Маълумки, унинг типик характери даврнинг ҳар хил ижтимоий муносабатларининг мураккаблигида, муҳитнинг ранг-баранг томонларида, турли қиёфа ва характерлардаги шахслар билан муносабатларида чуқурроқ очила борди.

С. Айний фойда кўриш, ҳатто кичик бир маблағни ҳам тақсимлаш вақтида судхўрларнинг бир-бирлари билан талашишлари ва уришишларини ишонарли қилиб ёритади. Уларни итларга ўхшатиб, итлар суякка қандай ташлансалар, судхўрлар ҳам маблағга шундай ташланадилар, деб чуқур умумлашмалар қилади.

Шунинг учун ҳам улар бирбирларини алдайди, чалғитади, бири кўпроқ фойда кўрса иккинчиси уни ғажиб ташлашга тайёр туради.

Қори арбоб Рўзига васиқа ўрнига «вексель» олишни ўргатиб тушган фойдага шерик бўлади.

Қори Ишкамбанинг хасислиги, мунофиқлиги унга икки миллиондан ошиқ пул олиб келади. Шундай бўлишига қарамай, у бир танга устида думбалоқ ошади. Унинг бу хислати Бойўғлини («Зарбулмасал»), Гумаштани («Тўй») эслатади. Лекин у ўз ўтмишдошларидан ўтиб, уларни йўлда қолдириб кетади. Гумашта тўйга 33 танга сарф қилган бўлса, Қори Ишкамба бир чақа ҳам сарф қилмайди, ҳатто уйланганда тўй ҳам қилиб бермайди. Хотинларининг кийим ва овқатларига бир пул харж қилишни хаёлига ҳам келтирмайди. Хотинларига дўппи тиктириб, ўзларини ўзлари боқишга мажбур қилиши, бирор кимсадан фойда кўрмаса уни ҳовлисига яқинлаштирмаслиги, бирор нонни меҳмонга ушатиб қўйиш у ёқда турсин, балки ўзи ҳам уйида нон емаслиги унинг характеридаги очкўзлик хислатларини очадиган штрихлардир.

Ёзувчи Қорининг текин овқатлар ейишинигина эмас, шу билан бирга ҳаддан ташқари мечкайлиги, суқлигини ҳам таъкидлаб ўтади. Ҳайвонларнинг ошқозонини «ишкамба» деб уқтириши ва бу номни Қорининг лақаби қилиб олиши тасодифий эмас, албатта.

Ишкамбанинг ташқи қиёфаси ҳам ички дунёсига жуда монанд тарзда тасвир этилади: «У ўрта бўйли, қорни катта, семиз, бўйни калта ва йўғон, боши ҳам катта ва сергўшт бир одам эди; бўйнининг йўғонлиги ва юзининг сергўштлиги шу даражада эдики, унинг гавдаси сув тўлдирилган мешдай текис кўринар эди».

Маълумки, Қори Ишкамба— реал, тарихий шахс. Бу шахснинг типини ёзувчи повестда худди тарихдагидек ёритиб, фотографиясини бермади. Адиб Қори Ишкамба образини янги ва характерли штрихлар билан бойитиб, умумлашма сатирик тип даражасига кўтарди.

Автор сатирик образни психологик томондан ниҳоясига етказиб асослайди. Унинг руҳий аҳволидаги нозик фарқлар, бир ҳолатдан иккинчи ҳолатга ўтиши, ички дунёсидаги ранг-баранг силжишлар, турли кечинмалар, ҳар хил товланишлар усталик билан чизиб берилган.

Революция арафасида Қорининг нима қилишини билмасдан, «қон» ютиб пулларини у банкдан бу банкка кўчириб, жонини ҳовучлаб юриши психологик тасвирни янада кучайтирган.

С. Айний воқеалар ривожида Ишкамбани ишонарли равишда аста-секин ўлимга олиб боради. Ўқувчига, унинг ҳалокати қонуний ва шубҳасиз, деган ишончни тўла ҳосил қилади.

Ёзувчи асарда эксплуатация, хусусий мулк асосига қурилган социал тузум қандай қилиб хасис, очкўз, текинхўр кишиларни етиштириб чиқаришини бадиий формада чуқур гавдалантирди. Ўлимга маҳкум этилган жирканч ижтимоий тузумнинг мазмуни, ундаги зиддиятлар, маълум даражада, Ишкамба образи орқали ёритилади. Қори чириган феодализмнинг символи сифатида намоён бўлади.

Булар ҳаммаси шуни кўрсатадики, С. Айний ҳажвияда ажойиб бадиий асарлар ёзиб, ўткир сатирик характерлар яратиб, жаҳоннинг йирик ҳажвчилари қаторидан жой олишга тўла ҳақли эканлигини исбот қилди.

Атоқли адибнинг сатирик ва юмористик мероси бир олам. Уни чуқур ўрганишимиз, кенг тарғиб қилишимиз зарур. Айниқса, санъаткорнинг бу соҳадаги ижодий маҳорати ҳозирги ва келгуси ҳажвчилар учун улкан билим ва маҳорат лабораторияси бўлиб хизмат қилиши шубҳасиздир. Бу ижод лабораторияси айниқса ёш қаламкашлар учун сўнмас манба бўлиб қолаверади.

С. Айнийнинг мангулиги мана шу билан ҳам белгиланади.

Ҳафиз АБДУСАМАТОВ,
филология фанлари доктори.

ФАН ВА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ

«КИБЕРНЕТИКА» БИРЛАШМАСИ

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси системасида янги бўлинма — «Кибернетика» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси пайдо бўлди.

Бу — шу хилдаги биринчи «академик» бирлашмадир. Уни тузишдан кузатилган мақсад, ҳозирги замон фанининг етакчи тармоқларидан биридаги тадқиқот самарадорлигини мумкин қадар оширишдан, уларни ишлаб чиқаришни ривожлантиришнинг, фан-техника тараққиётини жадаллаштиришнинг конкрет вазифалари билан чамбарчас боғлашдан иборат. Янги бўлинманинг фаолият программаси ҳам ана шундан келиб чиқади. Бу программага мувофиқ, назарий алгометрик кибернетиканинг, ҳисоблаш ва тадбиқий математиканинг фундаментал проблемалари ишлаб чиқилади, экономика, техника, биология, медицинада кибернетиканинг илмий асослари қўлланилади. Халқ хўжалигини бошқаришнинг республика автоматлаштирилган системасини яратиш ва жорий этиш, республикада социал-иқтисодий ривожланиш планларини оптималлаш соҳасида каттакатта вазифалар кўзда тутилди. Ахборот тўплаш, қайта ишлаш ва юборишни таъминлаш учун махсус техника воситаларини яратиш ва ишлаб чиқариш ҳам бирлашма зиммасига юклатилади.

Ҳисоблаш маркази бўлган кибернетика институти бош муассаса қилиб тасдиқланди. Бу муассаса методик раҳбарлик қилиб, тадқиқотларни мувофиқлаштириб боради. Бирлашма составида хўжалик ҳисобидаги тажриба — экспериментал завод, унинг ҳузурида монтажчи-созловчи ва ремонт қилувчи бўлимларни ташкил этиш кўзда тутилган. Ҳозир ишлаб турган бошқаришнинг автоматлаштирилган системаси махсус лойиҳа — конструкторлик бюросидан ташқари халқ хўжалигини бошқаришнинг республика автоматлаштирилган системасини ишлаб чиқиш ва жорий этиш билан боғлиқ вазифаларни ҳал этиш учун хўжалик ҳисобидаги яна бир махсус лойиҳа-конструкторлик бюросини тузиш мўлжалланмоқда.

(ЎзТАГ).

реклама ВА ЭЪЛОНЛАР

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 11/IV **Испан миниатюралари,** 12/IV да **Пиковая дама,** 13/IV да **Бир актли балетлар.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 11/IV да **Рўйхатларда йўқ,** 12/IV да **Ганг дарёсининг қизи,** 13/IV да **Келинлар қўзғолони.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 12/IV да **Сув келтирган азиз,** 13/IV да **Олифта.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 11/IV да **Тинмасин соз,** 12/IV да **Фақат ақл сотилмайди,** 13/IV да **Бадбашара ёҳуд Эзоп.**

Кино

САНЪАТ САРОЙИ— **Мимино** (катта зал). **Одамлар ташвишида** (кичик зал, кундуз ва кечқурун).

Мимино — «ЧАЙКА» (12, 14, 16, 18, 20, 21.45), «НУКУС» (11, 13, 15, 17, 19, 20.45), «МОСКВА» (10, 12, 14, 16, 18, 20.00).

Етим ака — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (12, 14, 16, 18, 20, 21.30).

Жаҳон бўйлаб 80 кун — «ДРУЖБА» (11, 14, 17, 20.00).

Одамлар ташвишида —«КУКЧА» (12, 14, 16, 18, 20.00).

Тентак Иванушканинг мўъжиза излагани — ҲАМЗА номли (11, 13, 15, 17, 19, 20.30).

●

Ўзбекистон ССР Госплани ҳузуридаги

ИҚТИСОДИЙ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ

СЕКТОРЛАР БЎЙИЧА вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудирлар (фан доктори ёки кандидатлари), **катта илмий ходимлар** (фан кандидатлари ва бой ишлаб чиқариш тажрибасига эга бўлган мутахассислар) **ва кичик илмий ходимлар:** иқтисод ва оғир саноат тармоқларини планлаштириш, норма ва нормативлар, аҳоли ҳаёти даражасини планлаштириш, территориал ишлаб чиқариш комплекслари.

Конкурс муддати — 24 апрелгача.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: Тошкент шаҳри, ГСП, Х. Сулаймонова кўчаси, кадрлар бўлими. Телефон: 39-18-22.

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА 11—16 АПРЕЛЬ КУНЛАРИ

КИЕВ МЮЗИК-ХОЛЛИ АРТИСТЛАРИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ

ЦИРК — ВАРЬЕТЕ

Томошалар соат 14.00, 17.00 ва 20.00 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

●

ЎРТА ОСИЁ РЕГИОНАЛ ГИДРОМЕТЕОРОЛОГИК ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ (САРНИГМИ)

гляциология бўлими қошидаги қор кўчмаси шартнома ишлари группасининг кичик илмий ходими вазифасига

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

КОНКУРС МУДДАТИ — 1 майгача.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, ГСП, Обсерватория кўчаси, 72-уй. Телефонлар: 33-61-13; 33-20-67.

●

АКАДЕМИК Ш. А. АЛИМОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕКИСТОН СИЛ КАСАЛЛИКЛАРИ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ

клиник ординатурага фтизиатрия ихтисоси бўйича

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

ҲУЖЖАТЛАР — 15 майгача қабул қилинади.

Мурожаат учун адрес: 700115, Тошкент шаҳри, Маҳаллий кўчаси, 7-уй, илмий қисм.

●

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қошидаги

«ЎЗГЛАВЛЕСПРОМ»НИНГ ҚУРИЛАЁТГАН КОРХОНАЛАР БИРЛАШГАН ДИРЕКЦИЯСИ («Узглавстройдревпром»)

ТУГАТИЛДИ

Ҳамма даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой давомида қуйидаги адресда қабул қилинади: Тошкент шаҳри, Парадлар хиёбони, 5-уй. «Узглавстройдревпром».

●

СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг

ЎРТА ОСИЁ МЕДИЦИНА ПЕДИАТРИЯ ИНСТИТУТИ

19 апрель соат 15.00 дан бошлаб

ИНСТИТУТГА КИРУВЧИ АБИТУРИЕНТЛАР УЧУН **«ОЧИҚ ЭШИКЛАР КУНИ»НИ ЎТКАЗАДИ**

Институт адреси: 700140, Тошкент шаҳри, Чермет кўчаси, 103-уй (4, 19, 62, 73, 81, 117 автобуслар ва 3, 10-маршрут таксининг «Микрорайон» бекати).

Тошкентдан гапирамиз ва кўрсатамиз

Телевидение

БУГУН

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

9.00 — «Вақт». 9.35 — Гимнастика. 9.55 — «Қувноқ стартлар». 10.40 — «Шчелкунчик» (спектакль). 12.40 — «Киносаёҳатчилар клуби». 15.00 — Ҳужжатли фильм. 15.30 — Рассомлар ҳақида ҳикоялар. 16.00 — «Фан оламида». 16.30 — «Россия шоиралари». 17.30 — «ВЛКСМ XVIII съезди олдидан». 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — «Инсон. Ер. Коинот». 19.30 — «Тинч оқар Дон» (бадиий фильм, 1-серия). 21.30 —«Вақт». 22.00 — Ҳужжатли экран. 23.10 — Концерт. 23.35 — Янгиликлар.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

18.00— Болалар учун фильм. 18.15 — «Шоирлар — болаларга». 18.45 — «Партия планлари — халқ планлари». 19.15 — «Ахборот». 19.30 — «Саодатнома». 19.50 — «Шеърият билан учрашув» Ҳамид Ғулом. 20.30 — «Ахборот». 20.50 — С. Назирова ва Э. Раҳимов ижро этадилар. 21.30 — «Вақт». (Москва). 22.00 — Чигит экишни сифатли ўтказайлик. 22.15 — «Омадли «Чўртан» командири» (бадиий фильм).

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.00 — «Солярис» (телефильм-спектакль, 2-қисм). 20.20 — Ўқитувчи экрани. 20.50 — Янгиликлар. 21.10 — Ҳужжатли фильм. 21.30 — Олий математика.

Радио

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — О. Хайитова ва О. Худойшукуров ижро этади. 9.30 —«Ёш овозлар». 11.15 — «Ўзбекистон ССР Конституцияси лойиҳасини муҳокама қиламиз». 11.30— Чанг ижроси учун ёзилган пьесалар. 12.00 — «Ўзбекистон ишчиси». 13.00 — «Чўпонлар бригадалари мусобақалашмоқда». 13.30 — Концерт. 14.00 — «Мўл ҳосил усталари ҳақида ҳикоялар». 15.00 — Москва. «Инсон ва космос». 16.10 — «Шеърият билан учрашув». 18.25 — Москва. «Халқаро ҳаётнинг актуал проблемалари». 19.00 — Увертюралар. 19.20 — «Дўстлик тўлқинида». 20.25 — Қорақалпоқ куйлари. 21.00 — Қишлоқ механизаторлари учун концерт. 22.00 — Чархий ғазаллари билан айтиладиган қўшиқлар. 22.30 — Халқаро мавзуларда суҳбат. 22.40 — «Манзил яқин» (повестдан боб). 23.20 — Лирик концерт.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Редакция адреси: 700000, ГСП, Тошкент, Ленин проспекти, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор — 33-65-45, 32-53-04; редактор ўринбосарлари — 33-79-14, 32-53-05, 33-06-83, 32-55-04; масъул секретарь — 33-44-55, 32-55-05; секретариат — 33-72-83, 32-53-06. БЎЛИМЛАР партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19, марксизм-ленинизм назарияси пропагандаси — 32-55-70, халқаро ҳаёт — 32-54-18; саноат, транспорт ва капитал қурилиш — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09; қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16, совет қурилиши — 32-57-20, 32-54-26; фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 32-57-21, 32-54-24; ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, 32-54-26, 32-54-27; хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 33-35-53, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 32-54-13; иллюстрация — 32-57-22; коммунистик тарбия — 32-54-29; стенографистка — 33-73-43, 32-54-05; жамоатчилик қабулхонаси — 33-89-26, 32-52-26; эълонлар бўлими — 33-81-42. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ — Тошкент — 32-53-20; Самарқанд — 3-19-72; Сирдарё — 2-09-70; Сурхондарё — 55-35; Хоразм — 51-24; Бухоро — 3-31-42; Қашқадарё — 38-42; Фарғона — 4-20-84; Наманган — 6-79-92; Андижон — 4-48-85, Жиззах — 31-66; ҚҚАССР — 2-42-62. Нашриёт диспетчери — 32-78-94. Нашриёт телефон станциясининг навбатчиси — 33-90-50.